Hk
194

III

187

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

III/187

Fakereskedelmi szokványok

OEE Könyvtár
ÁII.EII. 2018

Kiadja

a Magyar fakereskedők és faiparosok
országos egyesülete

A. k. 2429.

BUDAPEST, 1906
FŐVÁROSI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Általános határozatok.

1. §.

Tülevelü fák.

A tülevelü fák csoportjához a Magyarországon tenyésző és a kereskedelemben előforduló következő fanemek tartoznak: A lucz-fenyő — Fichte — picea excelsa; a jegenyefenyő — Tanne — abies pectinata; a veresfenyő — Laerche — pinus larix; az erdei fenyő — Kiefer — pinus silvestris; fekete fenyő — Schwarz-Kiefer — pinus austriaca.

2. §.

Lombfák.

A lombfák csoportjához a következő fanemek tartoznak:

A tölgy (Eiche).
A cser (Zerreiche).
A bükk és a gyertyán.
A juhar vagy jávor.
A kőris és a szil.
A hárs és az éger.
A gyümölcsfák (dió, körte, stb.).
A nyárfa, nyirfa és akáczfa.

3. §.

A fadöntés ideje.

A veresfenyő, az erdei fenyő és a fekete fenyő a nedvforgás szünetelése alatt, azaz október hó 1-től

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

márczius végéig tartó időszak alatt döntendő; mig a jegenye- és a luczfenyőnél — határozott kikötés hiányában — a nedvforgás ideje alatt döntött fa üzleti szállitása ellen kifogás nem tehető.

Lombfák a nedvforgás szünetelése alatt, vagyis október hó 1-től április hó 24-ig döntendők. Kivételt képez a bükk, mely fanem nyáron is dönthető.

4. §.

Tutajon szállitott fürészelt és hasitott áru, ugyszintén bárdolt fa «nem tutajozott» áru gyanánt el nem adható.

5. §.

Mértékegység.

Gömbölyüfa, — rudfa kivételével — továbbá szegletes fa és szelvényáru köbméterenkint árusittatik.

Csakis az osztrák alpesi tartományokból származó szelvényárut szokásos még darabszám szerint, a bárdolt fát pedig folyóméterenként árusitani.

6. §.

Minőség.

A fa minőségének megállapitásánál annak növését és szövezetét — structurát — illetőleg egyedül az előre kikötött származási hely (Provenienz) irányadó.

7. §.

Egészséges fa.

Fenyőfélék.

Egészséges fa alatt azt a fát értjük, melyen a fa természetszerü jóságát feltünően csökkentő, a budapesti szokásjogok szerint meg nem engedett, lényeges fogyatékosság nem mutatkozik.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

8. §.

Fogyatékosságok.

Látható fogyatékosságok a következők:

a) Túlérettség, geszt- és rétegválás — schieferig — és a fának ezen hibákból származó törékenysége;

b) korhadtság és korhadt ággöcsök;

c) rovarrágások, amennyiben nem szórványosan, hanem nagyobb mértékben előfordulnak;

d) fagyrepedéses fa, ugyszintén repedt és hasadt szelvényáru hibás ugyan, de ezen hibák miatt az anyagot még nem lehet »nem egészséges«-nek minősiteni.

9. §.

Nem egészséges vagy fogyatékos az a fa, melynek törzsén vörös vagy fehér revesedés, vagy pedig a törzs belsejében, vagy a törzsbe benőtt ágakon korhadás mutatkozik, melyen régi kéreg-sértések sebei, gyantafolyások, vagy pedig a törzs kerületén sérülések folytán támadt dudorodások fordulnak elő; vagy végre, melynek rostjai a fa elvénülése vagy elhalása következtében puhává lettek, vagy megfülledtek.

Hibás az a fa, melyen hasadások, repedések, kéregelválás, hullámos vagy csavaros rostképződés, lazán benőtt ággöcsök, kettős bél, rovarrágások fordulnak elő, vagy pedig, a melynek növése rendellenes vagy szabálytalan.

10. §.

Tölgy- és bükkfa.

Tölgy-haszon- és szerszámfa kötéseknél csertölgy szállitása ellenkező kikötés hiányában ki van zárva.

A német nyelvü kötéseknél a „Buche“ elnevezés alatt csakis bükk (Rothbuche) értendő.

11. §.

Nem európai fanemek.

Nem európai fanemek csak határozott kikötésre szállithatók, illetve szállitandók.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

12. §.

A „körülbelül“ megállapitása.

Ha valamely ügylet megkötésénél a mennyiséget „körülbelül“ szóval jelölik meg, akkor az eladónak szabadságában áll a megjelölt árumennyiségnek 5%-áig többet vagy kevesebbet szállitani.

13. §.

Készletáru.

Készletáru gyanánt csak az az áru adható el, mely az ügylet megkötésekor az eladó által megjelölt helyen tényleg készletben van.

14.§.

Szállitási határidő: Azonnali szállitás.

(Prompte Lieferung)

„Azonnali szállitás“-ra vett árut köteles eladó az ügylet megkötésétől számitott legkésőbb 14 napon belül a feladó állomáson berakatni és feladni. A szállitás oly kötéseknél melyeknek teljesitése ideje a hó „első napjaira“ szól, az illető hó első és tizedik napja közt, „a hó közepére“ szóló kötéseknél az illető hó tizedik és huszadik napja közt és a „hó végére“ szóló kötéseknél az illető hó huszonegyedik és utolsó napja közt teljesitendő.

E határidő annyi nappal hosszabodik meg, a menynyivel később bocsátja a szállitásra hivatott közlekedési vállalat eladó rendelkezésére a beigazolhatóan idejekorán megrendelt szállitási eszközöket.

15. §.

Folytatólagos (successive) szállitás.

Készletárunak „folytatólagos szállitás“-ra történt vételénél a szállitási határidő minden egységénél az annak körülbelül megfelelő részmennyiség szállitandó.

A kikötött szállitási határidő bármelyik egysége alatt sem szabad a szállitandó áru esedékes részének felénél kevesebbet vagy kétszeresénél többet elküldeni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Termelendő árunak «folytatólagos szállitásra» történt vételénél az eladó nem köteles a kikötött határidő első negyedében a szállitást megkezdeni, ellenben tartozik a szállitási határidő első felében az eladott árunak legalább egynegyed részét elszállitani.

A szállitási időtartam második felére visszamaradó árumennyiség a szállitási időtartamnak egységeire egyenletesen felosztva szállitandó.

16. §.

„Kocsiba rakva", — „Hajóba rakva".

A rendeltetési állomáson «kocsiba rakva» vagy «hajóba rakva» szállitott áru minőségileg átvettnek tekintendő, ha vevő az árut a szállitó vállalat értesitvényének kézbesitését követő három napon belül, hajón vagy csónakon való szállitásnál pedig nyolcz napon belül az eladónak rendelkezésére nem bocsátotta.

Faanyagok vasuti szállitás esetén csak a vasuti állomáson, tutajon történt szállitásnál az anyag a parton, a tutaj pedig a vizen, hajón vagy csónakon való szállitásnál pedig csak a parton bocsáthatók az eladó rendelkezésére.

Kivételt képeznek az oly vasuti állomásokra szállitott kocsirakományok, melyeken az áru nyolcz napnál tovább lerakva nem hagyható, ugyszintén az oly vevők részére küldött szállitmányok, kiknek rakhelye iparvágánynyal van valamely vasuti állomással összekötve.

Ezek a vevők kötelesek azonban a rendelkezésre bocsátott árut az eladó kivánságára a vasuti állomásra visszaszállitani.

Egy-egy kocsirakomány áru csak annak egészében bocsátható rendelkezésre.

Kivételt képeznek a nem piaczi méretekben, tételenként meghatározott darabszámban rendelt áruk, melyeknél pontosan a megrendelt darabszám szállitandó.

Az ily megrendelések alapján szállitott, meg nem felelő árudarabok helyett a vevő jogositva van az eladó terhére és a bevásárlási árnak eladóval egyidejüleg történendő közlése mellett, megfelelő darabokat máshelyütt

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

beszerezni, ha az eladó az árunak a rendelkezésre bocsátás értesitésének vételét követő 24 órán belül táviratilag és egyszersmind levélben is nem kötelezné magát arra, hogy a kifogásolt darabok helyett öt napon belül pótlólag megfelelőket indit utnak.

17. §.

A származási hely.

Ha az áru származási helye kiköttetett, vevő a fának szövezetére (Structur), növésére, likacsosságára vagy szilárdságára kifogást nem emelhet. Ha a fa származási helye nem köttetett ki, az eladó termelési helyei tekintendők származási helynek, de ez esetben az eladó jogositva van idegen „származásu, de az övével legalább is egyenlő értékü fát szállitani.

18. §.

Faküldemények feladása és átvétele.

Faanyagot vasuti szállitás esetén fel lehet adni:

a) minden közelebbi részletezés nélkül mint kocsirakományt egy egész vasuti kocsival;

b) a feladó által megjelölt és a fuvarlevélbe bejegyzett darabszámmal;

c) a feladó állomás által hivatalosan megállapitott darabszámmal.

Mindezen felsorolt esetekben jogositva van az átvevő a kirakott áru darabszámát hivatalosan megállapittatni. A hivatalos megszámlálási dij az eladót terheli, ha a fuvarlevélben jegyzett, vagy a vevővel levélben közölt darabszámmal szemben hiány állapittatott meg.

A hiány hivatalos megállapitásának vagy a kirakodás előtt kell megtörténni, vagy pedig közvetlenül a kirakodás, illetve a vasuti értesitvény kézhez vétele után.

Hivatalosan meg nem állapitott hiányért eladó kárpótlással nem tartozik.

19. §.

Vasuti kocsirakomány.

Vasuti „kocsirakomány“ alatt közelebbi meghatározás nélkül általában 10—10½ tonna tartalom értendő.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Az elszállitott árumennyiség megállapitásánál 10—10½ tonnás vasuti kocsi veendő egy kocsirakomány gyanánt, ennél nagyobb sulylyal megterhelt kocsik tartalmának kiszámitásánál 10 tonna veendő egy-egy kocsirakomány alapjául.

A szállitásra két vasuti kocsit igénylő hosszu fánál a számitás alapjául 20—21 tonna tartalom szolgál, ennél nagyobb sulylyal megterhelt kettős kocsik tartalmának meghatározásánál 20 tonna számit egy kettős-rakománynak.

Egyes kocsirakomány megrendelése esetén az eladó jogositva van a vasuti állomás által rendelkezésére bocsátott egyes vagy kettős kocsit teljesen megterhelve szállitani, abban az esetben is, ha az egyes kocsi 15, a kettős pedig 30 tonnáig menő hordképességgel bir.

Ha az eladó a feladó állomáson „kocsiba rakva“ történt eladás esetén a kocsik kötelező hordképességét ki nem használja, ugy az ebből származo fuvardij-különbözetet a vevőnek megtériteni tartozik.

20. §.

Fizetési feltételek.

Eladásoknál, melyeknél az áru a teljesitési helyen „kocsiba rakva“ vagy „hajóba rakva“ szállitandó, vevő köteles, — tekintet nélkül arra, vajjon a vétel készpénz-fizetés ellenében, vagy hitelbe történt — az áruszállitmányt terhelő szállitási- és az ezzel esetleg összekötött mellékilletékeket az eladó számlájára kifizetni, mely kiadások a fuvarokmányok bemutatása ellenében sconto-, vagy másnemü levonás nélkül a számla összegéből leszámitandók. A szállitmányt netalán terhelő minden más helyi illetmény, ugy mint lerakási dij, kövezetvám, beviteli vám, elvámolási költség, vámilletékek s más hasonló illeték kizárólag a vevőt terheli.

Azon áruk fuvarokmányai, melyek a rendeltetési helyre szállitva adattak el, az ezekkel netalán egybekötött előnyökkel és esetleges teherrel együtt az eladó

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

tulajdonát képezik, és neki mindezen okmányok a számla kiegyenlitésével egyidejüleg legkésőbb azonban 3 hónapon belül a vevő által visszaadandók, ellenkező esetben a fuvarokmányok visszaküldésének elmulasztása által az eladónak okozott kárért felelős.

21. §.

A kiegyenlités.

Mindennemü fenyőfánál a vételár az áru kézbesitésétől számitott nyolcz napon belül kiegyenlitendő és pedig ha az eladás váltóvali kiegyenlités kikötése mellett történt, négy havi lejáratu váltóelfogadványnyal, minden egyéb kikötés hiányában azonban 2% engedmény — sconto — mellett készpénzben.

Egyéb fanemek vételár összege nyolcz napon belül, sconto levonása nélkül készpénzben fizetendő.

22. §.

Közvetitési dij.

A közvetitési dij a bárdolt fenyőfánál és a fenyőfűrészárunál vagy szelvényárunál minden egyes fél részéről tömör köbméterenként 30, gömbölyü fánál pedig tömörköbméterenként 15 fillér.

Kemény fa iránt kötött üzletnél és pedig ugy tövén álló, mint a már döntött fa után, továbbá erdővételeknél és eladásoknál ugy a vevő, mint az eladó részéről közvetitési dijképpen 1—1%-, kidolgozott keményfa-anyagoknál a szállitási dijakra való tekintet nélkül a bruttószámlaösszegnek ugyancsak 1—1%-a, a talpfánál darabonként és kádárfánál pedig akónként 2—2 fillér fizetendő.

Közvetitési dijra csak az a közvetitő (ügynök) tarthat igényt, ki az üzletet tényleg létrehozta.

A jogérvényesen megkötött üzlet megsemmisitése (stornirozása) a kötött árumennyiség után járó közvetitési dijnak megtagadására, vagy annak leszállitására jogot nem ad.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Különös határozatok.

A) Fenyőfák.

I. Gömbölyü fa.

23. §.

Növés.

A gömbölyü fának rendes növésünek kell lenni. Nem rendes növésü az a gömbölyü fa, melynek vastagsági apadása a csucs felé hosszméterenként átlag $1^1/_4$ cm.-nél nagyobb mérvü, továbbá az erősen csavarodott növésü s végre az olyan fa, melynek kettőnél több görbülete van, valamint az u. n. „térdnövésü fa“.

Tönkök és illetve rönkök csak egy, jelentéktelen görbülettel birhatnak.

Bányafául szolgáló hosszfának több görbülete is lehet.

24. §.

Minőség.

Szálfáknak sem kettős béllel, sem pedig ugynevezett megkóstolásból vagy más okból származó egészségtelen részszel birnia nem szabad.

A szálfáknak továbbá egészségeseknek kell lenniök; amennyiben azonban egyes darabokon csekély gesztől válás, vagy pedig a fának csak egyik végén korhadás mutatkozik, az ilyen fogyatékos fák a mennyiség 5%-áig, ezen fogyatkozásokért nyujtandó megfelelő kárpótlás mellett, vevő által átveendők.

Oly gömbölyü fa átvételére, melyen törések láthatók, a vevő nem kötelezhető.

25. §.

Tönkök.

Meghatározott hosszaságu tönköknek egészségeseknek kell lenniök.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Tutajfánál a tutajozás czéljára elkerülhetetlenül szükséges guzslyukak nem kifogásolhatók.

26. §.

Kéreg.

Erdei és veresfenyő gömbölyü fa kérgestül szállitható, mig a nyáron döntött lucz- és jegenyefenyő teljesen lehántva, a télen döntött pedig sávosan, illetve az erdőkezelésnél szokásos eljárás szerint lehántva szállitandó.

27. §.

Felmérés.

A köbtartalom meghatározásánál a hosszuság hosszmértékkel egész deciméterekben, az átmérő pedig átlazóval az illető fadarab hosszának a kellő közepén egész centiméterekben mérendő meg.

Ha a fadarab közepén egy kiálló ággöcs van, vagy pedig, ha azon a helyen erősebb domborodás mutatkozik, akkor közvetlenül e pont mellett a darab vékonyabb vége felé kell mérni.

Azt a helyet, a melyen a középső átmérőt mérik, előzetesen le kell kérgezni. Rendellenes (kerülék) alaku gömbölyü fának vastagsága az átlazóval két egymásra merőleges irányban mérendő és a két méretből számitandó ki az átlag-vastagság.

Meghatározott vastagságu gömbölyü fa eladásánál az eladónak jogában áll 4 cm-ig vastagabb fát is szállitani, a nélkül azonban, hogy a köbtartalom ennek folytán mutatkozó többletéért megtéritést igényelhetne.

Meghatározott vastagságu szálfáknak eladásánál olyan kerülékalaku keresztmetszettel biró darabok szállitása, melyeknél csak a nagyobbik átmérő felel meg a kikötött vastagságnak, az egész árumennyiség 5%-áig megengedhető.

Tutajfánál a hosszuság a szálfák alsó és felső végén alkalmazott legvégső hevederbevágások s illetve a guzslyukak közötti hosszusággal mérendő.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

II. Szegletes fa.

28. §.

Szegletes fák a kereskedelemben a következőképen osztályozva fordulnak elő:

a) Élesélüre bárdolt vagy fürészelt szegletes fának egész hosszuságában egyenlő vastagnak, sima felületünek, egész hosszában élesélünek s derékszögüre kidolgozva kell lennie; az éleken csak oly hibák engedhetők meg, melyek esetleg a szállitás folytán keletkezhettek, s az illető darab hordképességére befolyással nincsenek.

Ezek rendes növésü és egészséges fából készitendők.

b) Épélüre bárdolt, vagy fürészelt fák. Ezeknek is derékszögben kidolgozva, rendszerint egyenletesen vastagoknak és sima felületüeknek kell lenniök; az egész hosszuság egynegyedéig gömbölyödések előfordulhatnak ugyan, de ezeknek egyik oldalon sem szabad az oldalszélesség egyötödét meghaladniok.

Ezek is rendesen nőtt és egészséges fából készitendők.

c) Kúpvégü bárdolt, szegletes fák azok, melyeknek vastagabb végétől számitott kétharmadrészét szabályszerüen megbárdolják, hátralevő egyharmadrészét pedig a darab vékonyabb vége felé csak lelapositják.

29. §.

Szijács.

Veres- és erdei fenyő szegletes fánál egészséges szijács nem kifogásolható.

30. §.

Fürészelt, illetve bárdolt fa.

A mennyiben a készités módját a vevő külön ki nem kötötte, a szegletes fa az eladó tetszése szerint szegletesre bárdolva vagy fürészelve szállitható.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

III. Fűrészelt áruk vagy szelvényáruk.

31. §.

Szegélyezett áru.

Szegélyezett áru alatt egyéb kikötés hiányában az egész hosszuságában egyenlően vastag, párhuzamos élü, szegélyezett fűrészelt anyag vagy szelvényáru értendő.

A szegélyezetlen szelvényárunak is egész hosszuságában egyenlő vastagnak kell lennie.

Ha az árunak szijács nélkül való szállitása ki nem köttetett, akkor az egészséges szijács ugy a szegélyezett, mint a nem szegélyezett veres- és erdei fenyőárunál azzal együtt mérendő és számitásba veendő.

32. §.

A mérték kiszámitása.

A köbtartalom kiszámitásánál, ha ez másképpen kikötve nem lett, a hosszuságot egész deciméterekben, a szélességet egész centiméterekben, a vastagságot pedig egész milliméterekben mérik.

Szegélyezetlen árunál a kiszámitás alapjául a külső, illetve a keskenyebb oldalnak, a darab hosszuságának a közepén megállapitott szélessége szolgál.

33. §.

Tutajrakomány.

Fűrészelt anyag, vagy szelvényáru tutajokon rakomány gyanánt csak a vevő beleegyezésével szállitható.

34. §.

Bélmentes faáru.

Bélmentes az a faáru, melyből a belet tartalmazó középső darabokat eltávolitották.

Belesfa alatt pedig általában azok a darabok értendők, melyek a fa belét majdnem egész hosszukban magukban foglalják. Oly darabok, melyek hosszuságuk-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

nak csak egy kis részében tartalmaznak belet, bélmentesnek eladott áruban is a szállitott áru darabszámának 5%-áig szállithatók.

35. §.

Keresztülmetszett bél.

Azokat a deszkákat, padlókat és szegletfákat, melyek előállitásánál a gömbölyü fa középső hossztengelyét keresztülfürészelték, keresztülmetszett bélü árunak nevezik.

36. §.

Ággöcsök.

a) *Benőtt ággöcsök* azok, melyek a fa szövetével teljesen össze vannak nőve.

b) *Kieső vagy áthulló ággöcsök* azok, melyeket a darab mindkét felületén fekete gyürü (ágkéreg) övez.

c) *Félig benőtt ággöcsöknek* azokat nevezik, melyek részint fekete gyürüvel vannak körülvéve, részint pedig a fa testével szilárdan össze vannak nőve.

d) *Keresztgöcsök* azok, melyek a deszka vagy a padló körülbelüli közepétől kiindulva, annak egészen széléig vagy ahhoz közel terjednek; ezek már akkor is meglevőknek tekintendők, ha körvonalaik a metszési sikon világosan kivehetők.

e) *Kis ággöcsök* azok, melyeknek átmérője vékonyabb deszkáknál nem nagyobb, mint körülbelül a deszka vastagsága, s 2 és ½ cm.-nél nagyobb átmérővel egyáltalán nem birnak.

f) *Durva ággöcsök* — Grobäste — a 4 cm.-nél nagyobb átmérőjü ággöcsök.

37. §.

Tiszta áru.

„Tiszta áru“ alatt az az áru értendő, melyen négyzetméterenként legfeljebb öt benőtt kis ággöcs van.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

38. §.

Ággöcsmentes anyag.

Ággöcsmentes az az anyag, melyen semmiféle ággöcs nincsen; mindamellett az egész darabmennyiségnek legfeljebb 5%-ánál négyzetméterenként legfeljebb 3 benőtt kis ággöcs előfordulhat.

39. §.

Osztályozott fűrészáru.

a) Elsőrendü az a „tiszta áru“, melynél csak kisebb hibák és kisebb naprepedések s csak csekély mérvben fordulhatnak elő.

A 30 mm.-nél vastagabb deszkák és padlók még helyenként sem foglalhatják magukban az egész belet.

b) Másodrendü az a fűrész- vagy szelvényáru, melynek kisebb, illetve közepes hibái vannak.

Ily hibáknak tekintendők különösen mindkét felületen látható nagyobb naprepedések; a deszkák (padlók) végén előforduló hasadások, melyeknek azonban nem szabad hosszabbaknak lenniök, mint a darab szélessége; elvétve előforduló gesztrepedések; kisebb szegélyezetlen részek; élrepedések, melyek a darab hordképességét nem veszélyeztetik; elvétve előforduló rovarrágások; vörössávok, melyek azonban a felületnek csak egy részére terjeszkednek; végre a benőtt kéreg s penész- vagy más foltok.

Az ággöcsöket illetőleg a másodrendü árunál el kell fogadni:

1. A benőtt kis göcsöket korlátozás nélkül.

2. Nagyobb mennyiségben előforduló közepes, benőtt ággöcsöket; oly darabokat azonban nem, melyek ilyen ággöcsökkel egészen el vannak lepve.

3. Kevés benőtt durva, ugyszintén kevés kihulló göcsök.

4. Oly keresztgöcsöket, melyek a darab hordképességét nem veszélyeztetik.

c) Harmadrendü az a kiselejtezett csekélyebb értékü anyag, melynél mindennemü előforduló hibák megenged-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

hetők. Hosszuságuk felén tul megrepedt, továbbá törött, vagy korhadásokat tartalmazó darabok a szállitásból kizárandók.

d) Negyedrendü deszka- és padlóárunál mindenféle fogyatékosság és hiba előfordulhat.

40. §.

Osztályozatlan selejtmentes áru.

Ezen elnevezés alatt hozzák a fürészek forgalomba sajátos jellegü készitményüket. Ezen sajátos jelleg lényegét a jó és kevésbbé jó árunak állandóan körülbelül egyenletes elegyitése képezi, a harmadrendü anyagnak kizárásával.

Ilyen áruból álló egyes kocsirakományokat, vagy más, mennyiségileg hasonló küldeményeket minőségre nézve csak akkor lehet kifogásolni, ha abban harmadrendü áru is előfordul.

41. §.

Teljesen osztályozatlan áru — messerfallend — alatt az áru abban az állapotban értendő, amint az a fürészből kikerült, a IV-rendü anyag kizárásával.

42. §.

Lécz és zárlécz.

Lécz és zárlécz osztályozás nélkül a III-ad rendü anyag kizárásával kerül forgalomba.

Zárlécz alatt oly szegletes fa értendő, mely nem vastagabb, mint legfeljebb 105 mm. négyzetben; hacsak határozottan ki nem köttetett, hogy bárdolva szállitandó, a zárlécznek fürészeltnek kell lennie és csak akkor szállitandó bélmentesen, vagy keresztülmetszett béllel, ha az kifejezetten kiköttetett.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

43. §.

Szőlőkarók.

a) *Gömbölyü szőlőkarók* legalyazott fiatal fákból, szálfacsucsokból és egyenes ágakból kéreggel együtt vagy anélkül készittetnek; a karóknak 2 méterig menő hosszuság mellett a vékonyabb végükön legalább 20 milliméter vastagnak kell lenniök, azonban a szállitott árunak legfeljebb 5%-át 15—19 mm. vastagságban is el kell fogadni.

b) *Hasitott szőlőkarók* csak gömbölyü fából vagy hasábfából állitandók elő s 2 m.-ig menő hosszuság mellett a vékonyabb végükön 3 négyzetcm. keresztmetszettel kell birniok.

c) *Fürészelt szőlőkaróknak* legalább 6 négyzetcm. keresztmetszettel kell birniok.

Mind a háromféle szőlőkaró egyéb kikötés hiányában meghegyezve szállitandó (gömbölyü és hasitott karókat a vastagabb végükön hegyezik meg), korhadt fából nem készithető és 25 drbból álló kötegekbe kötendő; szőlőkaró mindennemü fenyőfa-nemből készithető.

44. §.

Zsindely.

Zsindely alatt csak a lucz- és jegenyefenyőből termelt, hasitott áru értendő, melynek rendes hossza 47 cm. és 95 darabonként egy-egy csomagba van összekötve; 10, egyenkint 95 darabból álló ilyen csomag a kereskedelmi forgalomban 1000 darabnak számit.

Az I. rendü zsindely.

Az I. rendü zsindelynek egészségesnek, legalább 7 cm. szélesnek, rendes horonynyal ellátva s simára kidolgozva kell lennie, s az árumennyiség legfeljebb 5%-a tartalmazhat szembeötlően vetemedett és kihasadt darabot.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

II. rendü zsindely

az 5—7 cm. széles, szembeötlően vetemedett, hasadt és rosszul kidolgozott zsindely, melynél vörös foltok és kevés, helyenként rovarrágásokat tartalmazó darab előfordulhat; korhadt darabok azonban ki vannak zárva.

45. §.

Rudfa.

Rudfa fiatal fenyőfából vagy fenyőtörzsek végéből minden különösebb megmunkálás nélkül készül és egészen lekérgezve, vagy a kéreg csak sávokban lehasitva, csucsvastagság szerint folyó méretben, vagy darabonként szállittatik.

A rudaknak általában egyeneseknek kell lenniök és a szállitott árunak csak egy részénél szabad kisebb görbülettel biró daraboknak előfordulniok. Korhadt darabok szállitása egyáltalán ki van zárva, egyéb minőségi igények azonban nem támaszthatók.

46. §.

Szél- és oldaldeszkák.

Szél- és oldaldeszka 25—26 mm. vastagságban szegélyezetlenül szállittatik s folyó méretben számittatik.

I. rendü az az áru, melynek egész hosszuságában mindkét oldalán fürészelt felülete van s amely szélesebb felületének keskenyebb végén legalább is 16 cm. széles.

Széldeszkáknak a minőség közelebbi meghatározása nélkül történt eladásánál olyan darabok is szállithatók, melyek csak egyik oldalukon vannak fürészelve, másik oldaluk pedig gömbölyü maradt és keskenyebb végükön legalább 10 cm. szélesek.

47. §.

Kidolgozott áru.

Más kikötés hiányában a kidolgozott, azaz meggyalult, hornyolt, kisimitott s alakitott árunál a vevőnek azok a méretek számitandók fel, melyekkel az eladott áru a kidolgozás előtt tényleg birt.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

48. §.

Csiszoló és cellulózefa (Schleif- u. Celluloseholz).

Csiszoló és cellulózefa gyanánt csakis lucz- és jegenyefenyő szállitható, még pedig egyéb kikötés hiányában tetszés szerinti arányban. A fának egészségesnek kell lennie; az egyes darabok 80—100 cm. hosszu, legalább 10 cm. vastag dorongra vágandók. Usztatott fa csakis a vevő beleegyezésével szállitható. Durva ággöcsü, csomós, bütykös és csavarodott fa mindenkor kizárandó.

E fanemek eladása és méretezése ürméterekben eszközöltetik s a fa olyképpen rakásolandó, hogy az egyes dorongok között nagyobb hézagok ne mutatkozzanak.

B) Keményfa.

I-ső osztályu tölgy-tönkök (rönkök).

49. §.

I-ső rendü minőségüek azok a tölgy-tönkök, melyek egészségesek, egyenes növésüek, egyes bélüek és általában hibátlanok.

Ezek legalább 3 méter hosszuságggal és a kerületen kéreg nélkül mérve, legalább 40 cm. közép-átmérő vastagsággal szállittatnak.

Az I-ső osztályu tölgy-tönköknek 2 m. hosszuságig göcsteleneknek kell lenniök, mig a 2 métert meghaladó hosszuságnál minden méter hosszuságra egy, legfeljebb 12 cm.-nyi átmérővel biró egészséges ág-göcs, vagy pedig egy nagy rovarrágás eshetik. Egyszer és egy irányban 12 cm. ivmagassággal görbült tönkök szállitása nem kifogásolható.

Általában egészséges, de kisebb hibákkal biró tönkök, melyek azonban az átadás, illetve átvétel tárgyát képező tönkmennyiség darabszámának tiz százalékát meg nem haladhatják, vissza nem utasithatók.

Az I-ső osztályu tölgy-tönköknek a vastagabb végükön a gyökérkinövéstől menteseknek kell lenniök.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

50. §.

II-od osztályu tölgy-tönkök.

Másodosztályuak mindazok a tölgytönkök, melyek az I-ső osztályu tönkökre nézve megállapitott szabályoknak nem felelnek meg s ugy fürészárura, mint haszonfára alkalmasak és vékonyabb végükön kéreg nélkül mérve legalább 25 cm. átmérőjüek.

51. §.

Boritó-lap-tönkök (Fournierklötze).

E tönköknek 1·70 m.-nyi s ennél nagyobb hosszusággal és 50 cm.-nyi s ennél nagyobb közép-átmérővel kell birniok, továbbá egyenes rostuaknak, ág-göcsmenteseknek és teljesen épeknek kell lenniök.

52. §.

A lekérgezés.

Más megállapodás hiányában a tönkök a durva kéreg eltávolitásával a háncs érintetlen meghagyása mellett szállitandók.

A tönkökön levő ágak simára letisztitandók.

53. §.

A köbtartalomnak meghatározása.

A köbtartalom a hosszuság és a közép-átmérő alapján számittatik ki s utóbbi a darab közepén az átlazóval méretik meg.

Ha a darab közepén ág-göcs fordul elő, akkor közvetlenül az ág-göcs felett, a darab vékonyabb vége felé kell mérni. A megmérendő hely lekérgezendő.

Ha az átlazóval mérünk és a tönknek, vagy a törzsnek gömbölyüsége szabálytalan (kerülék alaku), akkor a vastagságot két egymásra merőleges irányban mérvén meg, a mérési adatokból az átlagvastagságot kiszámitjuk.

Az átmérőt csak egész centiméterekben, a hosszu-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

ságot pedig deciméterekben mérjük meg és számitjuk ki. Hét méternél hosszabb tönkök a középátmérő kiszámitásánál egyenlő részekre osztott két tönk gyanánt kezelendők.

54. §.

Megszabott vastagság.

Előre megszabott vastagságu törzs- és rönkfa eladásánál az eladó a megrendelt vastagságnál legfeljebb 3 cm.-rel vastagabb fát szállithat, anélkül azonban, hogy a megrendelt méreten felül szállitott anyagnak s illetve fatöbbletnek megtéritését igényelhetné.

55. §.

Szegletes fák.

A szegletes fát két osztályba sorozva köbméterenkint bocsátjuk áruba és pedig mint éles élü fát és mint tompa fát;

a) Éles élü fák bárdolva vagy fürészelve szállitandók, vastagságuk egyenletes, felületük sik legyen, az élek épek és derékszögüek. Az ilyen fának általában egészségesnek kell lennie, azonban a darabszám tiz százalékánál bélhámlós vagy fagyrepedéses fa nem utasitható vissza, szijács, nap- és légrepedések nem kifogásolhatók.

b) Tompa élü fákat szintén bárdolva vagy fürészelve lehet szállitani. Ezeknek vastagsága egyenletes legyen; az egész hosszuság egy harmadában tompa élek előfordulhatnak, csakhogy ezek szélessége egyik oldalon sem haladhatja meg a darab oldalszélességének egy ötödét. A szállitásból kizárható a csavarodott növésü, korhadt és szúette fa. Szijács, nap- és légrepedések nem kifogásolhatók. Bélhámlós vagy fagyrepedéses fa a darabszám tiz százalékánál nem utasitható vissza.

A mennyiben a termelés módja a vevő részéről kikötve nem lett, ebben az esetben a szegletes fák az eladó tetszése szerint bárdolt vagy fürészelt állapotban akár zárt béllel, akár pedig keresztül metszett béllel szállithatók.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

56. §.

Keretfa.

Keretfának nevezik a legfeljebb 150 mm. vastag, fűrészelt négyzetfát.

Megkülönböztetik:

a) a kereskedelmi árut, mely egészséges fából termelendő; helyenkint, az egyik oldalon egy nagy rovarrágás és egyes kisebb korhadt göcsök is előfordulhatnak. Bél, szijács, valamint egészséges göcsök nem kifogásolhatók.

b) a kiviteli keretfát (chevront), melynek három oldalon göcstelennek kell lennie s csak az egyik oldalon fordulhatnak elő kisebb, egészséges s benőtt ággöcsök.

Ilyfajta keretfának továbbá bél-, szijács- és hibamentesnek kell lennie.

57. §.

Tölgyfűrész-áru.

A deszkákat és padlókat szegélyezve és szegélyezetlenül köbméterenkint bocsátják áruba.

58. §.

Szegélyezett fűrész- vagy szelvényáru.

I. osztály.

Az I-ső minőségü osztályba tartozó árunak bél-, szijács- s teljesen ággöcsmentesnek és egyáltalán hibátlan minőségünek kell lennie; kisebb, és csak az egyik oldalon észrevehető hibák és egészséges ággöcsök azonban előfordulhatnak.

Ezen árunak a vastagságban és a szélességben egyenletesen fűrészelve és a végeken derékszögben metszve kell lennie.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

II. osztály.

A II-ik minőségü osztályba tartozik az egészséges, bélmentes, továbbá a kisebb, egészséges és keresztülnőtt, de 5 cm.-nél nem nagyobb átmérőjü ággöcsökkel, valamint a helyenkint egészséges, nagyobb ággöcsökkel biró áru.

Előfordulható más hibák: vörös sávok, fagyrepedés, egyik oldalon előforduló bélsáv, az egész mennyiség 10%-ánál kisebb, a vastagságon át nem hatoló korhadt göcsök, továbbá egyenes irányban haladó repedések, melyeknek hosszmérete a deszka szélességi méretét nem haladja meg, végül az árunak csak egyik oldalán látható rovarrágások és szijácsrészek, ha utóbbiak szélessége 2 cm.-nél és vastagsága 1 cm.-nél nem nagyobb.

59. §.

Méretek.

A szegélyezett fürész- vagy szelvényárunak, illetve az ugynevezett párisi anyagnak méretei a következők:

a) Deszkaanyag 54 mm. vastagságig, hosszusága 2 méter és hosszabb.

Az egész anyag köbtartalmának 15%-a azonban 1·25, 1·50 és 1·75 méter hosszu lehet.

A deszkák átlagos hosszuságának legalább 2·30 métert kell kitennie, a 15%-nyi 1·25, 1·50 és 1·75 méter hosszuságuaknak tekintetbe vétele nélkül.

A deszkák szélessége 16 cm.-nél kezdődik és a legkisebb átlagos szélesség 27 mm. vastagságnál 20—21 cm.; 34 mm. vastagságnál 21—22 cm., 41 mm. vastagságnál 22—23 cm. és végre 54 mm. vastagságnál 23—24 cm.

b) Padlók vastagsága 60 mm.-nél, a hosszusága 2·50 méternél kezdődik és az egész anyag 15%-a 2—2.25 méter hosszu lehet. A szélesség 18 cm.-től felfelé; a legkisebb átlagos szélesség 24—25 cm.

Az árut megfelelő tulméretekkel kell termelni, hogy később légenszáradt állapotban az előirt méretekkel telje-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

sen birjon. Ezen szegélyezett szelvényáru 25—25 cm.-rel emelkedő hosszakban termelendő.

Az itt felsorolt ugynevezett párisi anyagon kivül a kereskedelemben más méretü deszkák és padlók is fordulnak elő. Ezen áruk minőségére ugyancsak érvényesek az I. és II. osztályu párisi árura vonatkozó határozmányok.

60. §.

Szegélyezetlen deszkák és padlók rendszerint a hosszuságban 2 métertől felfelé, a szélességben 20 cm.-től felfelé és megállapitandó vastagságban szállitandók.

A mérés a hosszuságban 10 cm.-től 10 cm.-re és a keskenyebb oldalon a darab hosszának közepén teljes centiméterekben a szijácscsal együtt eszközöltetik. 80 mm.-nyi és ennél vastagabb daraboknál a darab mindkét oldalának szélessége méretik meg. Ezen deszkáknak és padlóknak általában egészségeseknek kell lenniök, azonban egyes egészséges göcsök vagy kisebb hibák, valamint 15 cm.-nyi nyilmagasságu görbülés és legfeljebb 20%-nyi szivpadló nem kifogásolható.

61. §.

Nyers tölgy parketafa (szegélyfa, fries).

I-ső osztály.

Az I-ső minőségü nyers tölgy-parketafa ép élü, párhuzamosan szegélyezett, egyenlő vastagsággal metszett, egészséges, repedezetlen, bélmentes és rovarrágásoktól mentes minőséggel szállitandó.

A nyers tölgy-parketafa szélessége teljes cm.-ről teljes cm.-re méretik, a hosszuság 20 cm.-től és feljebb egészen egy méterig öt cm.-től öt cm.-re, egy métertől feljebb pedig tiz cm.-től tiz cm.-re.

Egy élen legfeljebb 1 cm. széles és 5 mm. vastag szijács, az egyik oldalon pedig kisebb, egészséges, jól benőtt ággöcsök, jégrepedések, vörös- és viz-sávok s a faanyagba legfeljebb 2 mm.-nyire behatoló foltok fordul-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

hatnak elő, az egyik oldalnak azonban mindig hibátlannak kell lennie.

A nyers parketafa különleges czikke a tükrös parketafa (Spiegelparketten), mely a fa szövetét illetőleg a quartiers-faux quartiers anyagra nézve (63. §.) megszabott kellékekkel bir és egyébként minőségi tekintetben azonos a nyers parketafával.

II-ik osztály.

Az a nyers parketafa-áru, mely az előbb leirt követelményeknek nem felel meg, a II. minőségi osztályba tartozik.

Ki vannak azonban zárva ebből is az olyan darabok, melyeken egyoldalu bélsáv, egészen keresztülhatoló, vagy pedig mind a két oldalon előforduló rovarrágások, redves vagy korhadt farészek és mindkét szélességi felületen látható szijácsrészek fordulnak elő.

Az árut megfelelő tulméretekkel kell termelni, hogy légszáradt állapotban a kikötött méretekkel teljesen birjon.

62. §.

Tölgyfa-tönkáru (Boules).

I-ső osztályu tölgyfa-tönkáru (Boules) alatt külsőleg göcsmentes és első osztályu tölgytönkökből termelt szegélyezetlen fürészáru (tönkáru) értendő, amely tönkönként meghatározott vastagságban metszetik. A tönkből kikerült összes szelvényeket egészben szegélyezetlenül, mint összetartozókat szállitják.

A tönkök belsejében egészséges göcsök, egyenes repedések, úgyszintén kisebb hibák nem kifogásolhatók.

A darabok szélessége hosszaságuk közepén a keskenyebb oldalon, szijácscsal együtt szalagmértékkel, egész centiméterekben, hosszuságuk pedig 10 cm.-től 10 cm.-re mérendő.

80 milliméter és ennél vastagabb padlók szélessége a darab hosszának közepén felül és alul egész centiméterekben mérendő és a szélességek összegének átlaga veendő a számitás alapjául.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

II-od osztályu tölgyfa-tönkáru alatt tönk alakjában vágott oly anyagot értünk, amely külső alakjára nézve az I-ső osztályuhoz hasonló, azonban a tönknek ugy külsején, mint belsejében nagyobb egészséges göcsök fordulhatnak elő.

Görbülések, ha azok nyilmagassága 15 centimétert meg nem halad, türendők.

A felmérés akként történik, mint az I-ső osztályunál.

63. §.

Tükrös és féltükrös áru (Quartiers és faux quartiers).

Tükrös áru alatt egészen a bélsugarak irányában — nem pedig ezekre harántosan — vagy oly mértékben metszett fűrészárut értünk, amely szélességi oldalán egész vagy féltükröt mutat. Ezen áru különben egyenes rostu, teljesen ép és a szegélyezetlen fűrészáru I-ső osztályának teljesen megfelelő minőségü legyen.

64. §.

Afrikai tölgyfa-padlók (Douelles-Pfosten).

Ezek méretei:

41 mm. vastag 133 és 150 cm. hosszu;
54 „ „ 166, 183, 200, 217 és 233 cm. hosszu;
60 „ „ 250 cm. hosszu;
70 „ „ 266 és 300 cm. hosszu;
80 „ „ 300, 333, 366, 400, 433, 466 és 500 cm. hosszu.

Szélességük 14 cm.-rel kezdődik, azonban a darab szám 5%-ának — az ugynevezett ajtódaraboknak — legalább 30 cm. szélesnek kell lennie. Ezek kézi fűrészszel, vagy fűrészgéppel állithatók elő, teljesen egészségeseknek és ép élüeknek kell lenniök, nem egészen keresztülnőtt, egészséges ággöcsök és kisebb hibák azonban előfordulhatnak.

Az eladott árumennyiségnek legfeljebb 20%-áig olyan darabok is előfordulhatnak, melyek ép és a fa testével egészen összenőtt bélfát tartalmaznak.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

65. §.

Féltönk és féltönk-padlók (Wagensschuss, Wagenschusspfosten, Wainscotslogs, Wainscotsplancs).

Ennek a faárunak épnek, hiba-, ággöcs- és bélmentesnek kell lennie, de helyenkint bélrészek, vagy pedig kisebb, a bél oldalán a fa testével egészen összenőtt göcsök előfordulása mégis meg van engedve. Előállításuk kézi fűrészszel, vagy fűrészgéppel történhetik. A kéregnek csak külső durva része távolitható el.

A féltönk méretei a következők: Hosszusága 3.66—5.49 méter, azaz 12—18 angol láb. Az anyag 10%-át azonban 3.05—3.36 méter, azaz 10 és 11 angol láb hosszu darabok is képezhetik, Az átlagos hosszuságnak legalább 3.96 méter, azaz 13 angol lábnak kell lennie.

Szélességének 0.356 méter, azaz 14 angol hüvelyknek és ennél nagyobbnak, mig a magasságának a mérés helyén legalább 0.254 méter, azaz tiz angol hüvelyknek és ennél nagyobbnak kell lennie.

Az oldalaknak legalább is 0.203 méter, azaz 8 angol hüvelyk magasaknak kell lenniök.

A szélesség a darab vékonyabb végén az ugyanott mért magasságot annak legfeljebb csak egy harmadával haladhatja meg.

A féltönk-padlókat mindig tükrös metszettel kell előállitani Hosszuságuknak 3.05—5.49 méter, azaz 10—18 angol lábat, szélességüknek a legkeskenyebb helyen — a kéreg nélkül mérve — 0.203 m.-t, azaz 8 angol hüvelyket és a vastagságuknak 0·0501 m.-t, azaz 2 angol hüvelyket s ennél többet kell kitennie.

A féltönkáru méreteinek meghatározása a következőképpen történik:

A hosszuságot csak egész és fél angol lábakban, a szélességet az átlazóval a darabnak legkeskenyebb részén, a magasságot a darab hosszuságának közepén kéreg nélkül ugyancsak az átlazóval a darab két oldalának oly két pontján mérjük, mely két pont az élektől az egész szélesség egy negyedének megfelelő

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

távolságban van. E két oldalon mért mérési adatok átlagából kiszámittatik a magasság s ennek megmérésénél épp ugy, mint a szélességnek megmérésénél, fél angol hüvelyk még számitásba vétetik. A magasság megmérése előtt az eladónak a darab hosszuságának közepéről a kérget el kell távolitani. A padlóknál a hosszuság megmérésénél fél angol láb, a szélességnél és a vastagságnál fél angol hüvelyk veendő számitásba. A padló szélességét a keskenyebb oldal hosszuságának közepén, kéreg nélkül kell mérni. A vastagságot a padló legvékonyabb részén mérik.

66. §.

Bükk.

I. osztályu tönkök.

A I-ső minőségi osztályba tartozó bükktönkök egészséges állapotban s egyenes törzsdarabokban szállitandók, melyeknél a bélfának is teljesen egészségesnek kell lenni és melyeknél a középátmérő legfeljebb 25%-ának lehet bélszine.

Az I-ső minőségü tönköknek 2·5 m. hosszuságig ágmenteseknek kell lenni, de minden további méter hosszuságra egy, a középátmérő 20%-ánál nem vastagabb egészségés ággöcs eshetik.

A legkisebb hosszuság 3 méterrel, a legkisebb vastagság pedig 40 cm. középátmérővel van megállapitva. A 3 m. hosszu tönköknek egyeneseknek kell lenniök, mig a 4 méternél hosszabb tönkökön egy, egy irányba hajló és 10 cm. ivmagasságu görbület előfordulhat; 3 méter hosszu tönköknél csak az egyik végén, mig az ezeknél hosszabb tönköknél mind a két végen egy, egyenes irányban haladó és a tönk középátmérőjénél nem hosszabb repedés előfordulhat.

II. osztályu tönkök.

A II-od rendü minőségi osztályba tartoznak az I-ső osztályra megállapitott szabályoknak meg nem felelő

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

rövidebb és vékonyabb törzsdarabok, melyeken kisebb görbületek, egészséges bélrészek s egészséges ággöcsök előfordulhatnak; utóbbiak gondosan letisztitandók s 15 cm.-nél vastagabbak nem lehetnek. Korhadt belü s korhadt ággöcsü, többfelé csavart s elgöcsösödött (verwimmert) darabok a selejthez tartoznak.

67. §.

Fűrészanyag.

I-ső osztály.

Az I-ső minőségü fűrészanyagot szegélyezett vagy szegélyezetlen, gőzölt vagy gőzöletlen de mindenesetre egészséges állapotban szállitják.

Minden darabnál 2—2 m. hosszuságra egy-egy göcs eshetik; 30 mm. deszkavastagságig az ággöcsnek átmérője a deszka vastagságánál nagyobb nem lehet, mig 30 mm.-nél vastagabb anyagnál az ággöcsök átmérője 4 cm.-nél nagyobb nem lehet.

40 mm. vastagságig az I-ső rendü minőségü anyagnak szivrészektől és barna szinezetü bélrészektől mentesnek kell lenni, mig ennél vastagabb anyagnál — bár ennek sem szabad szivrészekkel birnia — egészséges barna szinü bélfa a darab egyik oldalán szélességének egyharmadrészéig előfordulhat.

Egyenes irányban haladó, és a deszka hosszuságának egyötödrészét összesen meg nem haladó hosszrepedések, 3 m. hosszu daraboknál azok egyik végén, 3 m.-nél hosszabb daraboknál pedig azok mindkét végén előfordulhatnak.

II. osztály.

A II-od rendü minőségü fűrészanyagnál egészséges, barna bélrészek, egészséges ággöcsök és a darab hosszuságának egy harmadáig terjedő repedések előfordulhatnak.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

68. §.

Selejt.

Megfülledt, továbbá korhadt ággöcsökkel ellátott és gubanczosodott anyag a selejthez tartozik.

69. §.

Bükkszegélyfa (parketafa, Buchenfriesen).

A gőzölt vagy nem gőzölt állapotban szállitható bükkszegélyfára nézve a tölgyszegélyfára megállapitott szabályok mérvadók.

70. §.

Bükkfa-butorléczek.

Ezek termelésére csak egészséges, nem tulérett, meg nem fülledt fa használandó.

A nyáron döntött gömbölyü fát a döntés után legkésőbb hat hétre, mig a télen döntöttet legkésőbb május végéig fel kell dolgozni.

A bükkléczeknek a rostok irányában metszetteknek, bélfarészektől, dudorodásoktól, szúette részektől és egyáltalában hibáktól menteseknek kell lenniök. Légen száradt állapotban a léczeknek a kikötött teljes mérettel kell birniok, de előforduló 1 mm.-nyi méret-különbözet elnézendő.

A léczek szállitásánál a hosszabb és rövidebb léczek között kikötött arányt pontosan be kell tartani. Esztergályozott butorléczeknek köbtartalma az eredeti, szegletes állapotban birt méretek alapján állapitandó meg.

71. §.

Tavoletti-deszkák.

Ezek 4—5 mm.-nyi vastagságban és 2·25 m. hosszuságban a következő méretüek:

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

1. Monte — elsőrendü áru vegyes másodrendüvel. Ennél az árunál az eladott árumennyiség egyik fele elsőrendü minőségben, még pedig a darabszámnak $^1/_3$-da 26 cm. szélességben és $^2/_3$-da 29 cm. szélességben, másik fele másodrendü minőségben (Scart) s ebből a darabszámnak 20%-a 23 cm., a maradék pedig a darabszám $^1/_3$-ad részénél 26, $^2/_3$-ad részénél 29 cm. szélességben szállitandó.

2. Harmadrendü áru (scarton). Ezen árunak méretei ugyanazok, mint a Monte-áru méretei, minőségi osztályozása pedig a következő:

a) I-ső osztály, melyhez csak a teljesen egészséges, repedésektől és rovarrágásoktól mentes selejt soroztatik, de a melyben bélszinü darabok előfordulhatnak.

b) II-ik osztály, melynél mindakét oldalon repedések, egészséges ággöcsök s 3 cm.-nyi átmérővel biró lyukak előfordulhatnak, azonban a darabok mindegyikének 70 cm. hosszu és egészséges két darabot kell kiadnia;

c) Harmadik osztály, melybe a hibás darabok tartoznak, melyek mindegyikének azonban 70 cm. hosszu s egészséges darabnak kell kikerülnie.

72. §.

Testoni-deszkák.

Fejrészekként alkalmazandó és párhuzamosan metszendő deszkáknak hosszusága 2·25 m., vastagsága 20—21 mm.

A szélességi arányok és minőségi határozmányok ugyanazok, mint a tavoletti-deszkáknál.

Az alku ugy a tavoletti, valamint a testoni-deszkáknál 100 darabszámra történik.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

73. §.

Bükkfadongák.

Bükkfadongák jó bükkfából hasitandók, bárddal vagy késsel simitandók és lehetőleg épélűre dolgozandók.

A bükkfadongákat «kereskedelmi áru» és «selejt-áru» szerint osztályozzák.

A selejthez tartoznak a görbe, kajsza, göcsös, korhadt, törött, nem kellő méretü, lyukas, meghasadt, vagy erősen megrepedezett dongák. Erős repedés alatt a donga szélességénél nagyobb repedést értenek.

Méretek.

Szokásos méretek a következők:

A *hosszuság:* 0.80 méter, mely méretnél 3 cm. különbözet türetik; továbbá 1 m., 1·20 m., 1·30 m. és 1·60 m., mely méreteknél 5 cm. különbözet — akár több, akár kevesebb — türendő.

A *vastagság:* 0·80 m. és 1 m. hosszuaknál 10/12, 10/14 vagy 12/14 mm., a számitás alapja 11, 12, 13 mm.; az 1·20, 1·30 és 1·60 m. hosszuaknál 11/13 mm. és a számitás alapja 12 mm. a helyes átlagvastagság iránti kötelezettség nélkül.

A *szélesség:* folyadékok tartályaira szánt dongáknál 10 centimétertől felfelé átlag legalább 12—13 cm. és száraz árukra használt dongáknál 9 centimétertől felfelé az átlagos szélesség legalább 11 cm., mely szélesség a a számitás alapjául szolgál.

Folyadékok tartályaira használt dongáknál a *hosszuság* 0·80, 1, 1·30 és 1·60 m. 5 cm.-nyi különbözet türésével; a *vastagság* 0·80 és 1 m. hosszuaknál 16/20 mm. s a számitás alapjául szolgáló mérték 18 mm., az 1·30 és 1·60 m. hosszuaknál a vastagság 18—24 mm. és a számitás alapjául szolgáló mérték 21 mm. a helyes átlagos mérték iránti kötelezettség nélkül. A *szélesség* 10 cm.-től felfelé megszoritás nélkül legalább 13 cm.-nyi átlaggal, mely átlag a számitás alapjául szolgál.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

A bükkfadongák a legrövidebb, legkeskenyebb és legvékonyabb oldalon méretnek.

Az ár 100 darabonként állapittatik meg.

74. §.

Hasitványok (Subbiák).

Bükkfasubbiák a törzsből termelt s megbárdolt hasitványok, melyeket két osztályra, u. m. kereskedelmi árura és selejtre osztanak.

Mint selejt (scart) ki vannak zárva a bélrészeket tartalmazó, kettős, vagy 10 cm. ivmagasságunál nagyobb, egyoldalu görbülettel biró, valamint kajsza, megrepedt, vagy meghasadt, korhadt, rothadt, foltos, vagy rovarrágásos, hajlott, fülledt, fekete, vagy vöröses redvfoltokat feltüntető és azon darabok, melyeknél 2 méter hosszuságra egynél több és legfeljebb 3 cm. átmérőjü göcs esik, végre a pudvás, vagy megfeketedett darabok, melyek ezen hibák folytán a fának alkalmazhatóságát korlátozzák.

A használatban lévő méretek a következők: a hosszuság 2—4—5 m.-t, a vastagság 75/75 és 105/105 mm.-t tesz ki, lehetőleg négyzetalaku keresztmetszettel. Kötelező mérettöbblet, mely számitásba nem jön: a hosszuságnál az eladó tetszése szerint 5—10 cm., szélesség és vastagságnál 2—5 mm.

A subbiákat az egyik, vagy mindakét végükön lyukkal is el lehet látni, hogy az erdőből való kiszállitásuk megkönnyithető legyen.

75. §.

Boritó-lapok (fournir).

Boritó-lapok vagy fürészszel készittetnek (fürészelt boritó-lapok) vagy pedig késsel hasittatnak (metszett boritó-lapok). Mindkét nemü boritó-lap szélezve vagy szélezetlenül szállitható. A szélezett boritó-lapoknak legfellebb 5%-a csucsban végződő (konikus) lehet.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Méretek.

Boritó-lapok a hosszuságban 12 ugynevezett bécsi hüvelyk, vagyis 32 centimétertől felfelé, a szélességben 4 bécsi hüvelyktől, vagyis 10 centimétertől felfelé és vastagságban a metszett boritó-lapok Magyarország-Ausztriában 0·7 millimétertől felfelé, a külföldön 0·5 millimétertől felfelé, a fürészelt boritó-lapok pedig egy millimétertől felfelé készittetnek.

Méretezés.

A boritó-lapok hosszuságát 5 cm.-től 5 cm.-re, szélességét egész centiméterekben (1—1 cm.) mérik, még pedig mindig a darab hosszának közepén. A számlázás vagy ugynevezett bécsi négyzetlábanként vagy pedig négyzetméterenként eszközöltetik.

Szélezetlen boritó-lapokat szijács nélkül, szélezetteket pedig teljes szélességükben mérnek, vagyis ez utóbbiaknál sem szijácsot, sem hibákat nem vesznek tekintetbe.

Négyzetláb szerinti méretezésnél a törteket nem veszik figyelembe, ellenben négyzetméter szerinti méretezésnél a számitás tizedrészről tizedrészre történik.

Minőség.

Megkülönböztetünk három minőségi osztályt:

I. *Elsőrendü* (prima), mely lehetőleg egyszinü, sima, szijácstól ment, egészséges és teljesen csomó- és hasadásmentes áru. Hosszusága 150 cm.-től felfelé (asztallapokra való boritó-lapok hossza már 100 cm.-nél kezdődhetik), szélessége 25 cm.-től felfelé.

II. *Kereskedelmi (*commerce) áru, melynél itt-ott benőtt ágcsomók előfordulhatnak, ugyszintén kisebb hibák és kevés szijács, máskülönben azonban teljesen egészséges legyen.

Hosszusága 80 cm.-től felfelé; szélessége 20 cm--től felfelé, bélmentes áru szélessége már 12 cm.-nél kezdődhetik.

III. *Másodrendü* (secunda) áru, amelynél mindenféle hibák előfordulhatnak, de minden kötegnek legalább a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

fele egyenletes minéműségü lapokból álljon és minden kötegből legalább 50% tiszta árut tehessen kiszabni legalább 25 cm. hosszu és legalább 10 cm. széles darabokban; máskülönben az áru

IV. *harmadrendü* (tertia) áru, vagy fedőlapok osztályába tartozik, melyre nézve sem a minőség, sem a méretek tekintetében igények nem támaszthatók; az ilyen lapok csak a csomagolásnál az egyes kötegek fedőlapjául használtatnak és nem jönnek számitásba.

A boritó-lapok csomagolása.

Boritó-lapok 8—32 lapból álló kötegekben kerülnek forgalomba; a csomagolásnál figyelembe veendő, hogy valamennyi egy kötegben levő lap egyenlő nagyságu és egyenlő szövetü, illetve, hogy egy-ugyanazon törzsből készitett legyen.

Boritó-lapok egész tömbökben is kerülnek forgalomba, vagyis oly módon, hogy valamennyi egy-ugyanazon törzsből készült boritó-lap a fenti módon egy kötegbe köttetik és együtt marad.

Jelzés.

A köteg egyik külső fedőlapjának sarkára a lapok száma és a köteg négyzettartalma feljegyeztetik.

76. §.

Gyertyánfa.

I-ső osztályu tönkök. Az elsőrendü minőségü gyertyán-tönkök egészséges, fehér bélü, göcsmentes, egyenes, nem tulságosan bordás, hengerded törzs-darabokban szállitandók, melyeknek legkisebb hosszusága 2 m.; legkisebb vastagsági átmérője 26 cm. 3 m.-nél hosszabb tönkökre egy, egyirányu, 10 cm. ivmagasságnyi görbület s ezenkivül a 3 m. hosszuságon felül egy-egy méterre egy egészséges, jól letisztitott, de 6 cm.-nél nem vastagabb ággöcs is előfordulhat.

II-od osztályu tönkök az olyan törzsdarabok, melyek az elsőrendü minőségi osztályra nézve megállapitott sza-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

bályoktól eltérnek, de különben egészségesek s haszonfára alkalmasak.

77. §.

Selejt.

Korhadt belü és göcsü, többfelé görbült és gubanczosodott tönkök a selejthez tartoznak.

78. §.

Fürészanyag.

I-ső osztály.

Az I-ső osztályba tartozó fürészanyagot 2 m. hosszuságtól, 16 cm. szélességtől kezdve 50 mm. vastagságig bélmentes, egészséges, továbbá 3 m. hosszuságig ággöcsmentes darabokban kell szállitani. Ennél hosszabb daraboknál minden további hosszméterre egy ággöcs eshetik, ugyszintén az 50 mm.-nél vastagabb daraboknál «átmetszett bél» is előfordulhat; 2 m.-nél nem hosszabb anyagnál csak a darab egyik végén, mig a 2 m.-nél hosszabbaknál mindakét végen fordulhatnak elő egyenes irányban haladó hosszrepedések, melyek azonban a darab szélességénél hosszabbak nem lehetnek.

II. osztály.

II-od rendü minőségü fürészáruhoz tartozik az I-ső osztályra nézve megállapitott szabályoknak meg nem felelő, de egészséges anyag, melynél egészséges, egymástól legalább fél méternyire eső ággöcsök előfordulhatnak, s melyeknél a bélfa a szállitandó árumennyiségnek legfeljebb csak 20%-át teheti.

Selejt.

Megfülledt, korhadt, továbbá sok és korhadt ággöcscsel ellátott, valamint a redves fa a selejthez tartozik.

79. §.

Juhar.

I-ső osztályu tönkök.

Az I-ső osztályu tönkök egyenes, nem csavart, nem kinövéses, göcsmentes, egészséges s nem szürke belü,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

hibamentes törzsdarabok, melyeknél az egészséges, sötétebb bélfa a középátmérő 20%-ánál többet nem tehet ki. Legkisebb hosszuságuk 2 m. és legkisebb vastagságuk — a középátmérőt mérve — 40 cm. Az I-ső osztályu tönköknek 3 m. hosszuságig egyeneseknek kell lenniök, mig ennél hosszabb darabok egyszer és egy irányban 10 cm. ivmagasságnyira meg lehetnek görbülve 3 m. hosszu tönköknél a darabnak egyik végén, ennél hosszabbaknál azok mindkét végén fordulhat elő egy-egy egyenes irányban haladó és a tönk középátmérőjénél nem hosszabb repedés.

I-ső osztályu tönköknél, melyek 4 m. hosszuságig ággöcsmentes állapotban szállitandók, 4 m. hosszuságon felül egy folyó méterre egy-egy egészséges jól megtisztitott ággöcs eshetik, melynek átmérője azonban a darab középátmérőjének 20%-ánál nagyobb nem lehet.

II-od osztályu tönkök.

Ezekhez tartoznak az olyan törzsdarabok, melyek az I-ső minőségi osztályra nézve megállapitott szabályoktól eltérnek, különben azonban egészségesek, haszonfára alkalmasak és kisebb görbületekkel és több bélfa-résszel birnak.

Selejt.

A korhadt belü és ággöcsü, többfelé görbült és redves darabok selejtek.

80. §.

Fürész-anyag.

I-ső osztály.

As I-ső osztályu fürészanyagot szegélyezve vagy szegélyezetlenül 2 m. hosszuságtól kezdve hosszabb és 18 cm. szélességtől kezdve szélesebb méretekben állitják elő és öt czentiméternyi és ennél vastagabb méretü árunál «átmetszett bélrészek» is előfordulhatnak. Egyébként minősége azonos az I. oszt. gyertyánfával, továbbá egyik oldalon teljesen fehérnek kell lennie, a másik oldalon

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

előforduló barnabél 50 mm.-nél vastagabb anyagnál, ha a darab legfeljebb egynegyed részére terjed, türendő.

II-ik osztály.

Az ide tartozó fűrészanyagnál a bélfa, az egész árumennyiség 30%-ánál többet nem tehet ki. Egyébként pedig a bükkfánál felsorolt határozatok a juharfára nézve is érvényesek.

81. §.

Kőris és szil.

Kétféle kőrisfát különböztetnek meg, ugymint a kemény (bognár) és a puha kőrist. Az I-ső osztályu kemény kőristönköket egészséges, egyenes és hibamentes törzsdarabokban kell szállitani, melyeknél a bél, illetve a bél szinével biró farészek a középátmérő 25%-ánál többet nem tehetnek, a puha kőrisnél barna szinü bél-, vagy más barnaszinü farészek előfordulhatnak.

A legkisebb hosszuság 2.5 m.-rel és a középátmérőn mért legkisebb vastagság 40 cm.-rel van megállapitva. A 3 m.-nél nem hosszabb tönköknek egyeneseknek kell lenniök, mig a 3 m.-nél hosszabb tönköknél egyszer és egy irányban haladó 10 cm. ivmagasságu görbület előfordulhat.

II-od osztályu tönkök oly törzsdarabok, melyek az I-ső osztályra nézve megállapitott szabályoktól eltérnek de különben egészségesek, haszonfára alkalmasak: ezek görbülésekkel, nagyobb bélfával és illetve a bél szinével biró farészekkel is birhatnak.

Az ágakat, repedéseket és selejtet illetőleg a bükknél felsorolt szabályok érvényesek.

82. §.

Fűrészanyag.

I-ső osztály.

I-ső osztályu kemény kőris-fűrészanyagot szegélyezve vagy szegélyezetlenül 2·5 m. hosszuságtól kezdve

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

és 18 cm. szélességtől és ennél nagyobb méretekben állitanak elő.

Ennek az árunak ágmentesnek, egészségesnek és 50 mm. vastagságig bélmentesnek kell lennie; 50 mm.-nél vastagabb anyagoknál «átmetszett bél» előfordulhat.

II-ik osztály.

A II-od rendü minőségü fürészanyaghoz tartozik az I-ső minőségnek meg nem felelő anyag, melynek azonban egészségesnek kell lenni és melynél egészséges bélfa is előfordulhat.

Barna szinü bélfával és barna farészekkel ellátott puha kőris semmiféle megszoritásnak nincsen alávetve.

Az ággöcsök, repedések és a selejt tekintetében a bükknél felsorolt szabályok érvényesek.

83. §.

Hárs és éger, nyár-, nyir- és akáczfa.

I-ső osztályu tönkök.

Ezeket csakis egészséges, egyenes, göcs- és hibamentes törzsdarabokban kell szállitani, melyeknek bele vagy szines farészei még szilárd szövetüek s a középátmérőnek 25%-án tul nem terjednek.

A legkisebb hosszuság 3 m.-rel, a legkisebb vastagság — a darab középátmérőjét mérve — a hársnál 40 cm., az égernél és a fentnevezett többi fanemnél pedig 35 cm.-rel van megállapitva.

A tönköknek 3 m. hosszuságig egyeneseknek kell lenni, ennél hosszabb tönköknél egyszer és egy irányban haladó, 10 cm. ivmagasságu görbület előfordulhat.

3 m. hosszu tönköknél csak a darabnak egyik végén, mig annál hosszabb daraboknál azoknak mind a két végén fordulhat elő egy-egy, egyenes irányban haladó, de a tönk középátmérőjénél nem nagyobb repedés.

II-od osztályu tönkök.

Ezek oly törzsdarabok, melyek az I-ső osztályra nézve megállapitott szabályoktól eltérnek s melyeken gör-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

bületek, egészséges bélfa s egészséges, jól letisztitott, de 15 cm.-nél nem szélesebb göcsök fordulnak elő

Korhadt belü, korhadt göcsü, többfelé görbült és redves darabok a selejthez tartoznak.

84. §.

Fűrészanyag.

I-ső osztály.

Az I-ső osztályu fűrészanyagot szegélyezve vagy szegélyezetlenül termelik s az árunak 3 m. hosszuságtól felfelé ággöcsmentesnek, 80 mm. vastagságig pedig bélmentesnek kell lennie; nagyobb vastagsági méretü daraboknál «átmetszett bélrészek» előfordulhatnak, 3 m.-nél hosszabb daraboknál minden méteren legfeljebb egy egészséges göcs fordulhat elő, 3 m. hosszu anyagnál csak az egyik végén, mig ennél hosszabb anyagnál a darabnak mind a két végén egy-egy, egyenes irányban haladó, de a darab szélességénél nem nagyobb repedés előfordulhat.

II-ik osztály.

A II-ik osztályu fűrészanyaghoz tartozik az I-ső osztályra nézve megállapitott szabályoknak meg nem felelő anyag, melynek azonban egészségesnek kell lenni és melynél a bélfa a mennyiség 25%-ánál többet nem tehet.

Megfülledt, korhadt (a hársnál megfeketedett), továbbá sok és korhadt ággöcscsel ellepett s végre a redves anyag a selejthez tartozik.

85. §.

Cserfa.

A cserfára nézve ugyanazok a szabályok alkalmaztatnak, mint a tölgyfára nézve.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Kádárfa.

Osztályozás.

86. §.

A kereskedelemben a közönséges-, ugynevezett német kádárfát, a sörös hordófát (Pressiófát) s a kádfát különböztetik meg.

Készités. Ugy a rendes (normal), mint a sörös hordófa, továbbá a kádfa is, más kikötés hiányában, — csertölgy kizárásával — tölgyfából készitendő s a tölgytörzs hossztengelye irányában nem fürészelendő, hanem függélyesen kihasitandó s pedig ugy, hogy a hasitványok oldallapjain a bélsugarak vagy a tükrös rostok egész hosszuságukban láthatók legyenek.

Minőség. Ezen faárunak az előirt legkisebb méretekkel (minimális méretekkel) kell birnia, épélüre kidolgozva s rendesen kisimitva kell lennie.

87. §.

Eladási mód. A német kádárfa eladása donga és fenék szerint — egyéb kikötés hiányában — egész vagy teljes, ugynevezett osztrák akókban (l.: az ezen szakasz végén feltüntetett méretjegyzéket) történik.

Méretek. Három □ sor Lagen-szorosan egymás mellé rakott, egyenlő akó nagyság számu donga, melynek szélessége a rendes (normál) hosszuságot 5 cm.-rel, az ugynevezett toldalékkal — Auslage — meghaladja, egy hordóra való dongát tesz ki, mig két □ sor szorosan egymás mellé rakott, egyenlő akó számu fenék, melynek szélessége a rendes (normál) hosszuságot 3 cm.-rel haladja tul — egy hordóhoz tartozó feneket képez.

3 □ sor donga az illető hordó akótartalmának $^2/_3$-dát, 2 □ sor fenék pedig annak $^1/_3$-dát teszi ki.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

A «teljes hordó» kifejezés alatt 3 sor donga és 2 sor ugyanolyan akószámu fenék értendő.

A minimális méretek, melyekkel a dongák és fenékek szállithatók, következők:

Donga					Fenék			
Szám	hossza	vastagsága fejben	vastagsága hasban	minimális szélessége	hossza	vastagsága a külső élen (Weissfugenseite)	az ajtódarabnak szélessége	minimális szélessége
	cm.	milliméter		cm.	cm.	mm.	cm.	cm.
1/4	34	27	22	5	25	27		7
1/2	42	27	22	5	34	27		7
3/4	47	27	22	5	37	27		7
1	52	27	22	5	42	27		8
1 1/2	58	27	22	5	47	27		8
2	65	27	22	6	52	27		8
2 1/2	70	27	22	6	55	27		8
3	75	33	25	6	58	33		8
3 1/2	79	33	25	6	62	33		8
4	82	33	25	6	65	33		9
4 1/2	85	33	25	6	67	33		9
5	88	33	25	6	70	33		9
6	94	33	25	6	75	33		9
7	99	33	25	6	79	33		9
8	103	40	30	7	82	40		10
9	108	40	30	7	85	40		10
10	112	40	30	7	88	40		10
11	115	40	30	7	92	40		10
12	119	40	30	7	94	40	26	11
13	122	40	30	7	97	40	26	11
14	125	45	35	8	99	45	28	12
15	128	45	35	8	101	45	28	12
16	131	45	35	8	103	45	28	12
17	133	45	35	8	106	45	28	12
18	136	45	35	8	108	45	28	12
20	141	50	35	9	112	50	30	12
22	145	50	35	9	115	50	30	12
23	148	50	35	9	117	50	30	12
25	152	50	35	9	121	50	30	12
28	158	50	35	9	125	50	30	12
30	161	55	35	9	128	55	31	13
32	165	55	35	9	131	55	31	13
35	170	55	35	9	135	55	31	13
38	174	55	35	9	139	55	31	13
42	181	60	40	10	141	60	32	13
45	185	60	40	10	146	60	32	13
50	191	60	40	10	152	60	32	13
55	197	60	40	10	157	60	32	13

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Donga					Fenék			
Szám	hossza	vastagsága fejben	vastagsága hasban	minimáliá szélessége	hossza	vastagsága a külső élen (Weissfugenseite)	az ajtódarabnak szélessége	minimális szélessége
	cm.	milliméter		cm.	cm.	mm.	cm.	cm.
60	203	70	40	10	161	70	32	13
65	209	70	40	10	166	70	32	13
70	214	70	40	10	170	70	32	13
75	219	70	40	10	173	70	32	13
80	223	80	45	11	177	80	32	14
85	227	80	45	11	182	80	32	14
90	232	80	45	11	185	80	32	14
95	236	80	45	11	188	80	32	14
100	241	80	50	11	191	80	33	14
105	245	80	50	11	195	80	33	14
110	249	80	50	11	197	80	33	14
115	252	80	50	11	200	80	33	14
120	256	80	50	11	203	80	33	14
125	259	80	50	11	206	80	33	14
130	263	80	50	11	209	80	33	14
135	266	80	50	11	212	80	33	14
140	269	90	55	11	214	80	34	15
145	272	90	55	11	217	80	34	15
150	275	90	55	11	219	80	34	15
160	282	90	55	11	223	80	34	15
170	288	90	55	11	227	80	34	15
180	293	95	55	11	232	85	35	15
190	298	95	55	11	236	85	35	15
200	303	95	55	11	241	85	35	15
220	313				249			
240	322				256			
250	327				259			
280	339				269			
300	347				275			
350	365				290			
400	382				303			
450	398				315			
500	411				327			
600	438				347			
800	484				382			
1000	518				411			

A dongák hosszusága a legrövidebb oldalon, a fenekeké pedig ezek közepén mérendő.

200-tól felfelé a dongák és fenekek kölcsönösen meghatározandó vastagsággal szállttandók.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

88. §.

Ajtó-, közép- és sarok (szélsőfenék = Gernstück) darabok.

Egy sor fenék kettőnél több sarokdarabot nem tartalmazhat, a többi darabnak középdarabnak kell lennie. A 12-es számtól felfelé, minden hordónak egy ajtódarabbal is ellátva kell lenni. Az ajtódarab szélessége csak a szélesebb végén mérendő, mig a másik vége 3 cm.-rel keskenyebb is lehet.

Az ajtó- és a középdaraboknak szivélei (Kernfuge) a szijács felőli él (külső él = Weissfuge) legkisebb méretének $^1/_4$-ével, a sarokdaraboké (Gern) pedig annak felével vékonyabbak lehetnek.

89. §.

Választék (Sortiment).

Ha valamely bizonyos választék köttetett ki, mely a szállitásnál nincsen egészen készletben, akkor a vevő — jogi igényeinek fentartása mellett és arra való tekintettel, hogy a szállitás az eladó részéről nem lett teljesen kötésszerüen foganatositva — a többi teljes mennyiségben készletben lévő választéknak átvételét leszállithatja abban az arányban, mely arányban a szállitható áru a nem teljes mennyiségben készletben lévő választékból rendelkezésre áll. Más kikötés hiányában az eladott árumennyiség egyszerre adandó s illetve veendő át.

90. §.

Söröshordódonga és kádfa (Pressions- und Bottichdauben).

E két választéknak lehetőleg egyenesnek kell lennie. A söröshordódongák fejvastagságának $^1/_2$ és 1 akószámu dongánál legalább 40 mm.-t, a 2—6 akószámu dongánál pedig legalább 45 mm.-t kell kitennie. Söröshordó-fenekek csak a fél, az egy, a kettő és a három akószámban szállithatók s ezeknek a szijács felöli (külső él = Weissfugenmitte) él közepén legalább 40 mm. vastagnak kell lenni. Kád-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitáljs Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

dongáknak egyeneseknek s mindkét oldallapjukon teljesen hibátlanoknak s „hasban“ — Bauchstärke — legalább 50 mm. vastagoknak kell lenni.

91. §.

Selejt.

Selejtesnek tekintetik ugy a dongánál, mint a fenéknél a pudvás, vagy korhadt fa, a beles és szijácsos fa, továbbá a nagy rovarrágásos, lyukas, keresztülhatoló fagyrepedésekkel, vagy szulyukakkal keresztülmenő, vagy mindkét felül látható vörös, fekete, vagy fehér sávokkal (Wasser-Streif), kettős görbülettel, kereszt- vagy ferde repedésekkel s végre függélyesen lehatoló, de a darab hosszának $^1/_{10}$-én tul terjedő fejrepedésekkel biró fa. A selejthez tartoznak még a megállapitott legkisebb vastagságnál, vagy szélességnél kisebb méretekkel biró fák, valamint azon darabok is, melyek másnemü mérethibákkal birnak s végre az olyan dongák, melyeknél a középen, vagy azon helyen, hol a fenék részére a bevágás alkalmazandó, ággöcs, vagy pedig olyan csorba-szöglet — Wahneck — fordul elő, mely a donga szélességének $^1/_8$ részénél többet tesz ki, valamint az olyan fenekek, melyeknél a külső oldalon ággöcs, vagy az éleken olyan repedés fordul elő, mely a fenék szélességének $^1/_{10}$-énél mélyebbre hatol be, továbbá azon fenekek, melyek annyira tekeredettek, hogy egyenes sikra fektetve, attól a szijács felőli (külső) él közepének $^1/_3$-ánál nagyobb mértékben elhajlanak.

Szijácsnak előfordulása a dongáknál s a fenekeknél abban az esetben türhető meg, ha az az éleket csak oly vékony rétegben fedi, hogy azon az egészséges, feldolgozható fa látható, továbbá az olyan dongáknál, melyeknél a fejrészen előforduló szijács a donga szélességének $^1/_{12}$-énél nem nagyobb.

92. §.

Átrakás.

Ha a megállapitott selejt, vagy mértékhiány az egész árumennyiség 4%-ánál többet tesz ki, akkor az eladó a

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

költségek felét, ha pedig a selejt és a mértékhiány az áru 8%-ánál is többre rug, akkor az összes költségeket az eladó viseli. Az osztályozást az átadástól számitott 8 napon belül kell megkezdeni és, ünnepnap kivételével, naponkint átlag legalább 2000 akót kell osztályozni.

93. §.

Usztatott kádárfa.

Usztatott kádárfát a vevő csak abban az esetben köteles átvenni, ha az eladó az usztatott árunak szállitását határozottan kikötötte. A rakodó helyen, vagy az erdőben viz alá jutott árunak átvétele ellen azonban kifogást emelni nem lehet.

94. §.

Termelési időszak.

Más kikötés hiányában a legutóbbi évben termelt áru, azaz az olyan áru is szállitható, mely a legutóbbi döntési időszakból származott; valamely szállitás kiegészitésére régibb eredetü árut is lehet felhasználni, csakhogy azt külön kell rakásolni.

Száraz fa alatt azon fát értjük, mely legalább is egy évvel idősebb, mint a legutóbbi évben termelt fa.

95. §.

Franczia hordódongák.

Készités.

A franczia dongákat a bélsugarak irányában kell hasitani és a hasitványok oldalait a vonókéssel, az ugynevezett „maklá“-val kell kisimitani, az éleket pedig bárddal szegélyezni.

Bárddal kisimitott donga csak a vevő beleegyezése mellett szállitható.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

96. §.

Fanem.

Más kikötés hiányában — csertölgy kizárásával — csakis a tölgyfa dolgozható fel.

97. §.

Mérték.

A franczia dongák méreteinek mérésénél a dongaüzletben kizárólag a Francziaországban alkalmazásban lévő párisi hüvelyek (36 hüvelyk = 976 mm.) használandó.

Hosszuság:

Teljesen	17—22	h.-kig	hosszu	donga	18	h.-nek	vétetik,	vagyis	=	1/2	donga
»	22—28	»	»	»	24	»	»	»	=	2/3	»
»	28—34	»	»	»	30	»	»	»	=	5/6	»
»	34—40	»	»	»	36	»	»	»	=	1	»
»	40—46	»	»	»	42	»	»	»	=	1 1/6	»
»	46—52	»	»	»	48	»	»	»	=	1 1/3	»
»	52—58	»	»	»	54	»	»	»	=	1 1/2	»
»	58—64	»	»	»	60	»	»	»	=	1 2/3	»

Szélesség:

Teljesen	3—4	hüvelykig	széles	donga	3/4	hüvelykesnek	vagyis	2/3	dongának
»	4—6	»	»	»	4/6	»	»	1	»

vétetik.

Vastagság:

Teljesen	5—7	vonalig	vastag	donga	5/7	v.	1/2	h.-nek	vétetik,	vagyis	1/2	donga
»	7—9	»	»	»	7/9	»	2/3	»	»	»	2/3	»
»	9—11	»	»	»	9/11	»	5/6	»	»	»	5/6	»
»	11—14	»	»	»	11/14	»	1	»	»	»	1	»
»	14—17	»	»	»	14/17	»	1 1/4	»	»	»	1 1/4	»
»	17—20	»	»	»	17/20	»	1 1/2	»	»	»	1 1/2	»

98. §.

Mérési mód.

A hosszuságot a legrövidebb, a szélességet a legkeskenyebb, a vastagságot pedig a legvékonyabb oldalon kell mérni. A dongák szélességénél a donga egyik végén

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

két hüvelykvonal (2''' Linie) hiány meg van engedve, ha máskülönben a donga a kellő szélességgel bir.

99. §.

Minőség és osztályozás.

Megkülönböztetendő. Az első osztályu (Monte = m.) áru; a másodosztályu (Scarton = SS.) áru; a rossz selejt (Feuerscarton = FSS.) áru.

Az első osztályu (Monte) áruhoz tartozik:

a) minden egyenes, egészséges, hibamentes donga;

b) olyan donga, mely szélességének csak az egyik oldalán, vagy csak az egyik homloklapján vagy az egyik élén van fagyrepedésekkel, vörös, fekete vagy vizsávokkal ellátva;

c) olyan darabok, melyeken a donga egész vastagságán keresztül nem hatoló ággöcsök vagy benőtt kéreg fordul elő;

d) egyszer görbült darabok;

e) tekeredett dongák, melyek sik területre helyezve, attól legfeljebb $1^1/_4$ hüvelyknyire állanak el;

f) kisebb, 1 hüvelyknél nem hosszabb s egyenesen haladó repedésekkel ellátott darabok.

A másodosztályu áruhoz (Scarton) tartoznak:

a) olyan darabok melyek egy hüvelyknél hosszabb egyenes repedésekkel, vagy pedig ferde repedésekkel s hasadásokkal vannak ellátva;

b) melyek kétszeresen, vagy még többszörösen görbültek; tekeredettebbek, mint az az első osztályu árunál (Montenél) megengedhető;

c) a keresztülhatoló hibákkal mint vörös, fekete és vizsávokkal, göcsökkel, fagyrepedésekkel, benőtt kéreggel, rákos helyekkel biró és nagy rovarfurás által vagy legfeljebb 5 szulyukkal — akár keresztülmenők azok, akár nem — sértett dongák;

d) végül azon dongák, melyeken annyi a szijács, hogy ezáltal mesterségesen lett a nagyobb szélességi osztály elérve.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Rossz selejt (Feuerscarton).

Ehhez tartoznak: *a*) a korhadt, rothadt dongák;

b) egynél több keresztülmenő nagy rovar által furt lyukkal, ötnél több keresztülhatoló szulyukkal biró s végre az olyan darabok, melyeknél a donga egész vastagságán keresztülhatoló vörös, fekete és vizsávok a donga felületének felénél többet foglalnak el.

100. §.

Adásvevési mód.

A franczia dongák ára rendszerint 1000 darab 36/1, 4/6 Monte áru után lesz meghatározva. Kivételesen 1000 darab 36/1, 4/6 vergine szerint is alkusznak. Utóbbi esetben a termelt fát, ugy mint az az erdőből kikerül, a rossz selejt kizárásával hosszuságra, szélességre, vastagságra nézve osztályozzák s minőség tekintetében az első és másodosztályu árut egy választéknak veszik.

101. §.

Szokásos piaczi egység.

1000 darab 36/1, 4/6 első osztályu (Monte) árunak általában szokásos eladásánál a méretek megállapitása és az osztályozás a 97—98-ik szakaszokban megállapitottak értelmében történik.

A másodosztályu áru (Scarton áru) $33^1/_3$ százaléknak levonása után első osztályu (Monte) áruvá válik, ugyszintén a $^3/_4$ hüvely széles áru egyharmadnak levonása után $^4/_6$ széles áruvá válik.

A $^3/_4$ és $^4/_6$ méretü elsőrendü (Monte) és másodosztályu (Scarton) áru hosszusági és vastagsági méreteinek átszámitására nézve a 97. §. rendelkezései mérvadók.

102. §.

Mellékválasztékok gyanánt előfordulnak a kereskedelemben:

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

a) $^{2}/_{3}$ vergine, azaz 2—3 hüvelyk széles elsőrendü s másodosztályu áru — a rossz selejt kizárása mellett — egy osztályba sorozva.

A vastagságot illetőleg itt:

$^{5}/_{9}$	hüvelyk	vonal	$^{1}/_{2}$	hüvelyknek	vétetik
$^{9}/_{14}$	»	„	1	»	»
$^{14}/_{17}$	»	»	$1^{1}/_{4}$	»	»
$^{17}/_{21}$	»	»	$1^{1}/_{2}$	»	»

Az ár 1000 darab $^{36}/_{1}$, $^{2}/_{3}$ után állapittatik meg.

b) Rossz selejt (Feuerscarton). Ezen választéknál a vastagság ugy osztályoztatik, mint a $^{2}/_{3}$ verginénél. A szélesség szerint a rossz selejtet $^{2}/_{3}$ és $^{3}/_{6}$ hüvelyk szélesre osztályozzák. Az eladás rendszerint 1000 darab $^{36}/_{1}$, $^{3}/_{6}$ szerint történik. Két-két darab $^{2}/_{3}$, egy $^{3}/_{6}$-nak vétetik.

c) $^{13}/_{16}$ hüvelyk hosszuság. $^{13}/_{16}$, $^{3}/_{6}$ vergine, azaz elsőrendü és másodosztályu — a rossz selejt kizárásával — egy osztályt képez. A vastagság ugy méretik, mint a 2—3 verginénél. Az eladás 1000 folyó darabonként történik, 1 hüvelyk vastagságra átszámitva. Két-két darab $^{2}/_{3}$, egy $^{3}/_{6}$-ot tesz ki.

d) Vékony zsindely (Scandole) = Spitzschindel vagyis 5 hüvelyk vonalnál vékonyabb donga, mely 2—6 hüvelyk széles. Ebből az áruból is az elsőrendü és a másodrendü áru egy osztályt képez. Rossz selejt belőle ki van zárva. Az eladás 1000 darab 36 $^{2}/_{6}$-ként történik. Ha a mellék-választékok részére külön ár nem lett kikötve, akkor azok az eladásból kizártnak tekintendők.

103. §.

Árengedmény és árpótlék.

Ha a rövid dongánál árengedmény és a hosszu dongánál árpótlék lett — közelebbi meghatározás nélkül — kikötve, akkor ez csak $^{3}/_{4}$, $^{4}/_{6}$ elsőrendü (Monte) és selejtárura (Scarton) vonatkozik, nem pedig a mellékválasztékokra is.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

104. §.

A szélesség biztositása.

Ha az ár csak egy bizonyos átlagos szélességre vonatkozólag lett megállapitva s nem lett az kikötve, hogy a dongáknak ezzel az átlagos szélességgel tényleg birniok is kell, akkor az eladó a szélességnél esetleg mutatkozó hiányt vagy az által kárpótolhatja, hogy a hiánynak megfelelőleg, nagyobb mennyiségü dongát szállit, vagy pedig azt kivánhatja, hogy a hiánynak megfelelő összeg a kikötött vételárból levonassék.

Ha azonban az árunak a kikötöttnél nagyobb a szélessége, akkor a vevő a vételárnak megfelelő megjavitásába beleegyezni, vagy pedig megfelelő kisebb mennyiségü donga szállitásával megelégedni tartozik.

Ha azonban az köttetett ki, hogy a dongáknak egy bizonyos, legkisebb átlagos szélességgel tényleg birniok kell, akkor az eladónak magától érthetőleg ezt a feltételt meg kell tartani és ebben az esetben a szélessegnél esetleg mutatkozó többletért a vevőtől semmiféle kárpótlást nem igényelhet. A biztositott szélességi méretek elszámolásánál minden hosszuságu osztály külön-külön veendő elő.

105. §.

Utólagos megmunkálás.

A dongáknak jobb minőségre és más méretekre való kidolgozása (idomitása) csak az erdőn teljesithető.

106. §.

Téli munkaidő.

A téli munkaidő alatt az október hó 1-én kezdődő és május 31-én végződő évszakban teljesitendő munka értetik.

107. §.

Usztatás és áradás.

Usztatott donga csakis a vevő beleegyezésével szállitható. Árviz által vagy más elemi esemény folytán elárasztott donga azonban szállitásra alkalmas.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

108. §.

Selejtezés és különbözetek az átvételnél.

Ugy a selejtezés, azaz minőség és méret szerint való osztályozást, mint a 200—600 darabból álló rakásokba való felrakásolást az eladónak kell saját költségén teljesiteni.

Ha a vevő az osztályozást kifogásolja, akkor az átadandó mennyiségnek legfeljebb 8%-ánál próbavizsgálat (kémpróba) tartandó, mely vizsgálatnak költségeit a szerződő felek egyenlő arányban viselik. További vizsgálat (kémpróbák) költségeit a vevő tartozik viselni.

Ennél a vizsgálatnál mindegyik fél megjelöli a megvizsgálandó dongamennyiség felét s az osztályozásnál nemcsak a vevő hátrányára, hanem az annak előnyére mutatkozó eltérések is megállapitandók és számba veendők.

Az ilyképen még a vevő hátrányára mutatkozó 2%-ot meghaladó tiszta különbözetért az eladó kárpótlással tartozik, mig a 2%-ig előforduló osztályozási hibák, mint ugynevezett hibaengedmény (Fehlertoleranz) tekintetbe nem vétetnek. Ellenben az eladónak abban az esetben, ha a vizsgálat eredménye az ő javára ütött volna ki, semmiféle megtéritésre igénye nincsen.

Ha a megállapitott végkülönbözet a vevő terhére 5%-nál többet tesz ki, akkor joga van az egész árumennyiségnek átosztályoztatását kivánni, mely esetben az eladó ezt a munkát saját költségén s oly módon tartozik teljesiteni, hogy egy napon 20,000 darabnál kevesebbet és 50,000 darabnál többet nem osztályozhat és nem rakathat össze.

A vevőnek szabadságában áll a munkát saját költségén és saját közegei által felügyeltetni, mivel a már osztályozott áru átvétele ellen kifogást többé nem emelhet.

Vasuti talpfa s váltó-talpfa (Extrahölzer).

109. §.

Vasuti talpfák s váltó-talpfák készitéséhez száraz, nem mocsaras talajon nőtt törzseket kell felhasználni s ezek a nedvforgás szünetelése alatt döntendők.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

110. §.

A tölgytalpfára és váltó-talpfára való fa a szállitást megelőzőleg két éven belül, a bükk-, erdei- és veresfenyő talpfára való fa pedig a szállitást megelőzőleg $1^1/_2$ éven belül döntendő.

111. §.

Talpfának és váltó-talpfának teljesen épnek és kéregmentesnek kell lenni az «egyes» talpfák kivételével, vagyis az olyan vékonyabb törzsekből vagy törzsrészekből készitett talpfák kivételével, melyeknek vastagságából csak egy talpfa kerül ki, az összes talpfák a fa belén keresztül metszendők.

112. §.

A talpfák és váltó-talpfák egész hosszukban faragottak vagy fürészeltek legyenek s homloklapjukon a fűrészszel egyenesen derékszögben metszendők le.

113. §.

Talpfáknak és váltó-talpfáknak nem szabad tapłósaknak, gesztválóknak és korhadt belüeknek lenni s nem szabad rothadt ággöcsökkel, fagy-, gyanta-, vagy más repedésekkel, melyek a fa ellentálló képességét csökkentik, birniok.

Ezen fákat a rostok irányában kell kidolgozni.

Szúlyukakkal biró talpfák s váltó-talpfák az átadásból ki vannak zárva, ellenben egyes nagyobb rovarfurás, amennyiben nem fordul elő a darab felső lapján, megtürhető.

114. §.

Talpfáknak és váltó-talpfáknak egyeneseknek kell lenniök s a felső lapnak az alsóval párhuzamosan kell haladnia. Az egész szállitmánynak 10%-ánál azonban és pedig talpfáknál 15 cm., váltó talpfáknál 5 cm. ivmagasságnyi görbületek fordulhatnak elő.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Két irányban görbült talpfák és váltó-talpfák (S.) az átvételből ki vannak zárva.

A talpfák darabszám, a váltó talpfák pedig köbvagy folyóméter szerint bocsáttatnak áruba.

A talpfákért és váltó-talpfákért fizetendő árak készpénzben levonás nélkül értendők.

115. §.

Mindazokban az esetekben, midőn bizonyos alakok (Type) és méretek kikötve nem lettek, azok az alakok és méretek értendők, melyeket az ügylet kötése idején a M. Á. V.-nál érvényben lévő szállitási szabályok a talpfákra s illetve a váltó talpfákra nézve előirnak.

116. §.

Oly ügyletek kötésénél, melyeknél az átvétel teljesitésével valamely határozottan megnevezett bel- vagy külföldi vasuti vállalat van megbizva, a hosszuságra és a fák méreteire nézve, valamint a minőségre vonatkozólag is az illető vasuti vállalat szállitási szabályai mérvadók.

Ezektől a szabályoktól szándékolt minden eltérésre nézve a kötésnél külön kell megegyezni.

117. §.

Oly eladásoknál, melyeknél a talpfa s a váltó-talpfa valamely feladási állomásra vagy rendeltetési állomásra költségmentesen szállitandó, a vasuti kocsiknak hordképessége teljesen kihasználandó.

A felmerülő fuvardijakat az átvevő köteles az eladó számlájára kifizetni, mely összeg — a szállitásnál használt fuvarleveleknek visszaszolgáltatása ellenében — az illető áruszámlából leszámitandó.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Tüzifa.

I. Általános határozatok.

1. §.

A kérges — héjas — fát a nedvkeringés szünetelése idejében, hegyvidéken szeptember 15-ike, lapályon október 15-ike után s április 24-ike előtt kell dönteni.

Hántott fa a nedvkeringés idejében, vagyis rendszerint április, május és junius hónapokban dolgozandó fel.

2. §.

Nem száraz, illetve még csak termelendő fának szállitása megkezdődhetik a termelési időszakot követő következő határidőkben és pedig hántott fa azonnal a termelés után, vizi áru (43. §.) május havában és vasuti áru (51. §.) augusztus havában.

3. §.

Egyéb kikötés hiányában a szerződés létrejöttét megelőző időben vágott fa szállitandó.

4. §.

Circa (körülbelül) annyit jelent, hogy az eladó 5%-ig többet vagy kevesebbet szállithat.

5. §.

Ha a szállitandó áruk mennyisége vagylagosan köttetett ki (pl. 500—600 waggon, vagy 5 vagy 600 waggonig, stb.), az eladó legalább a kisebb mennyiséget köteles szállitani, de akár a nagyobb, akár a kettő közötti mennyiséget szállithatja; a vevő azonban az ekként szállitott bármely mennyiséget átvenni tartozik.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

6. §.

Ha a szerződésben az áru származási helye kikötve nincsen, az eladó bármely származásu fát szállihat.

„Felvidéki áru“ alatt a keményebb nehezebb (például Zólyom, Gömör, Krassó-Szörény megyei) áru értendő; „alvidéki áru“ elnevezése alatt pedig puhább és könnyebb (pl. Arad, Szlavónia és boszniai eredetü) áru értendő.

7. §.

Ha a szerződésből az ellenkező ki nem tünik, a vevő fatelepe, ha több fatelepe van, a vevő főtelepe tekintetik az áru rendeltetési helyének.

8. §.

Folytatólagos (successiv) vasuti szállitásnál ellenkező kikötés hiányában minden hónapban az egész árumennyiségnek egy-egy hónapra eső részének legalább fele szállitandó és legfeljebb a kétszerese szállitható.

Ha az ellenkező a szerződésből meg nem állapitható, az eladó szállitási késedelme folytatólagos vasuti szállitásnál a naptári hó végével, viziszállitásnál pedig, ha a teljesitési hely a rakodó hely, a szállitási év november 15. napján, ha a teljesitési hely egyuttal rendeltetési hely (7. §.), a szállitási év deczember 15-én áll be, a mennyiben a hajózás hivatalos megszüntetése ezen határidők előtt közzé nem tétetik, mely esetben a késedelem ezen megszünés napjával kezdődik.

9. §.

Erőhatalom (vis major) az eladót feloldja a szállitási határidő pontos betartása alól; ha az erőhatalom következtében az áru elpusztult, a szerződés megszünik.

10. §.

Az elemi csapásokon kivül erőhatalomnak tekintetik vasuti áru szállitásánál waggonhiány, vizi áru szállitásánál pedig a rakodón 13 dm.-re való rakodást meg nem

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

engedő vizállás, járvány, közigazgatási zár, sztrájk, valamint olyan előre nem látott akadályok, a melyek a rendes üzleti kezelést lehetetlenné teszik.

11. §.

Erőhatalom feljogositja az eladót, hogy a szállitási határidőt a vis major által okozott késedelem tartamával meghosszabbithassa, tartozik azonban a vevőt az erőhatalom beálltáról — mihelyt ez a rendes üzleti kezelés mellett lehetséges — értesiteni.

Ha az ekként meghosszabbitott határidő mindazonáltal téli idényben (szeptember-áprilisig) szállitandó fánál április végét tul haladja, vevő az április utánra eső árumennyiség átvételétől is elállhat, ha ezen szándékát az eladóval az erőhatalom megszünéséről nyert értesülést követő 8 napon belül közli.

12. §.

Ha az eladó az általa termelt áruból ugyanazon időben egyszerre több vevőnek köteles szállitani s erőhatalom folytán a vevők részére eladott egész árumennyiség el nem szállitható, az eladó jogositva van az egyes vevők részére szállitandó mennyiséget a meglevő áru mennyiségéhez és a rendelkezésre álló szállitási eszközökhöz arányosan csökkenteni.

13. §.

Az eladó szállitási, illetve a vevő átvételi késedelme esetén a különbözeti ár megállapitásánál a következő elvek irányadók:

a) ha a teljesitési helyen nagybani ügyletek köttetnek, ugy ezen ügyleteknél a szerződésbeli áruval hasonló származásu és minőségü waggon tüzifa ára, hajófánál hasonló származásu és minőségü vizifa ára veendő a számitás alapjául;

b) ha a teljesitési helyen nagybani ügyletek nem köttetnek, de kicsinybeni üzletek vannak, a kicsinybeni eladás árai irányadók, azonban ölenkint 2 korona haszon és a rendszerinti kezelési költség levonásával;

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

c) ha a teljesitési hely az *a)* és *b)* pontok egyike alá sem sorolható, vagy csak az eladó, vagy csak a vevő kötnek ott ügyleteket, a rendeltetési hely (7. §.) irányában a vasuti, illetve vizi vonalon a teljesitési helyhez legközelebb fekvő azon piacz árai irányadók, amely az *a)* vagy *b)* pontok alá esik. Ilyen piacz nem létében a rendeltetési helyhez gravitáló más, az *a*) és *b*) pontok alá eső piacz árai irányadók.

A *felek ama joga, hogy az a) b) és c) pontok szerint megállapitandó káruktól eltérő* s igazolható nagyobb kárt megtérítését követelhessék, érintetlenül marad.

14.§.

Kényszer (fedezeti) eladás vagy vétel csakis tőzsdei faalkusz közbenjöttével, lehetőleg a teljesitési helyen s a rendes kereskedő gondosságával történhetik.

15. §.

Rendelkezésre bocsájtott áru beraktározásáért az igazoltan fizetett bérösszeg, saját raktárban elhelyezett áru után az illető községben az elfoglalt helyért szokásos bér fizetendő az ezen fára forditott rendes kiadások hozzászámitásával.

16. §.

A vételár pénztári engedmény levonása nélkül az áru átvétele után 5 napon belül készpénzben fizetendő.

Beosztott vagy folytatólagos szállitásoknál a leszámolás és fizetés minden hó vége után 5 nap alatt teljesitendő.

17. §.

A vevőnek fizetésképtelensége esetén az eladó a szerződéstől minden további kötelezettség nélkül elállhat, hacsak a vevő a fizetendö összeget kellőkép nem biztositja.

18. §.

Ellenkező kikötés hiányában vasuti áru helyett hajóáru szállitható és viszont. Ez esetben az vélelmeztetik, hogy felvidéki (6. §.) száraz hasáb-tüzifából (31. §.) öt és $^1/_4$ méteröl

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

cser vagy gyertyán, öt és 1/2 méteröl bükk vagy tölgy, mig alvidéki (6. §.) száraz hasáb-tüzifából, cser vagy gyertyánfából 5 és 3/4, bükk vagy tölgyfából 6 méteröl felel meg 10,000 kg.-nak. Dorong fél méteröllel vélelmeztetik.

Utolsó évi vágásnál (31. §.) 10%-kal kevesebb vélelmeztetik.

19. §.

Egyéb kikötés hiányában a közvetitési dij:

300 waggonig waggononkint 1 korona.

300—1500 waggonig waggononkint 50 fillér (de legalább 300 korona).

1500 waggonon felül waggononkint 25 fill. (de legalább 750 korona) s a vevő és eladó által külön-külön fizetendő.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

II. Különös határozatok.

20. §.

Tüzifát ürméretben méter-, raktári- s erdei ölben és suly szerint (51. §.) árulnak.

21. §.

A méterölet — amely négy ürméter tüzifát tartalmaz — felerészben kalodaszerüleg — kalitkában — (keresztben), felerészben pedig hasban ölezik.

A méterölet hossza 200 cm., magassága 200 cm. és szélessége 100 cm.

22. §.

A raktári (depôt) öl, 200 cm. hosszu, 220 cm. magas, lehetőleg hézag elkerülésével és akként ölezendő, hogy legalább 10 ilyen öl kerüljön egy sorba, amelyet „tizes sornak“ neveznek. A tizes sor mindkét végén 2—2 raktári méter kalodaszerüleg — kalitkában — s ezen kalodaszerü vagy keresztrakatok közé 36 raktári méter hasrakásban ölezendő.

Ha a sorok nem tizes sorok és egyenlőtlen hosszuak, akkor az egész mennyiségnek legfeljebb 10%-a rakandó kalodába ha több a kaloda, ezen kaloda-többletből 10% levonandó.

23. §.

Az erdei öl 4 ugynevezett erdei métert tartalmaz.

Az erdei métert felülmérettel rakják, amely helyi szokás szerint változó.

24. §.

A fadarabok vastagságát mindig a fadarabok vékonyabb végén mérik.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Az ölet előoldalán mérik; a hátulsó oldalnak legalább azonos magassággal és szélességgel kell birnia.

25. §.

Tömött, tömör, vagy szoros ölezésnek olyannak kell lenni: hogy az egyes fadarabok között lehetőleg kevés hézag legyen, hogy a szükséges köbtartalmat lehető leginkább megközelitse, a nélkül, hogy a tüzifa meglevő formája megváltozzék. Amely osztályoknál kinövések megtüretnek, tömött ölezésnél ezek megfelelően letisztitandók. (32., 33. §§.)

26. §.

Ha nincs kikötve vevő ölezése, ugy ezen müveletet az eladó teljesiti saját költségén. Ha az eladó által átadásra előkészitett áru ölezését a vevő kifogásolja, az ölezés minőségének megállapitása czéljából az átadásra előkészitett soroknak mindkét fél részéről kiválasztandó 5—5%-ából a vevő által próbaátölezés eszközlendő, amelynek eredménye az egész előkészitett áru ölezésére irányadó.

Ha ezen müvelet 3%-ot meghaladó hiányt eredményez, az ezen átölezés költségeit az eladó, egyébként pedig a vevő viseli.

27. §.

Usztatott fa alatt a vágásból nedves usztatókon, patakokon, vagy más vizi létesitményeken kihozott fa értendő. Száraz csusztatókon, ergetyükön hozott fa nem tekinthető usztatott fának. Egyebekben az usztatott fára a jelen fejezet határozmányai irányadók.

28. §.

Usztatott és iszapos fa csak akkor szállitható, ha az világosan kiköttetett.

29. §.

A hántott fát tölgyfából kell termelni; cserhántott fa 5%-ig megtüretik,

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

A télen termelt fa nem hántott fa, tekintet nélkül arra, hogy akár a vágási időben akár később lett lekérgezve.

30. §.

„Buche“ alatt csakis bükkfa, „Eiche“ alatt csakis tölgyfa értendő.

31. §.

„Száraz“ („légszáradt“) fa alatt azon fát értik, amelyet az utolsó vágási idény előtt termeltek. „Friss“ = uj vagy utolsó évi vágásu fa alatt olyan fa értendő, mely a szállitást megelőző vágási idényben termeltetett. A termelési idénybe eső szállitásnál friss fa alatt már a szállitás tartama alatt termelt fa értendő.

32. §.

I. oszt. hasáb: egészséges, sima, egyenes, mindkét végén fürészelt.

A félhasáb hasitási lapja legalább 13 cm. és legfeljebb 22 cm. széles legyen; egyébként a gömbölyü fa lehetőleg egyforma darabokra hasitandó olyformán, hogy a kérges körszelet 10—22 cm.-nyi szélességgel birjon. 5 cm.-nél kisebb ivmagasságu elhajlás még figyelembe nem jön; 5 cm.-nél nagyobb, de 10 cm.-t meg nem haladó ivmagasságu görbeség a hasábok 10%-ánál megtürendő. A kinövések (40. §.) akképen tisztitandók le, hogy a kéregszinen felül 1 cm.-nél magasabbra ki ne álljanak. A tisztitott kinövés körfogata 30 cm.-nél nagyobb nem lehet.

Tisztitott hasábból 20% türendő meg. A rendes hosszuságnál 10 cm.-rel hosszabb vagy rövidebb hasáb, egyik végén baltázott, illetve nem fürészelt, ha az az egész árumennyiségnek 10%-át külön-külön meg nem haladja, szintén megtürendő.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

33. §.

A II. osztályu hasáb ugyanoly hosszu, mint az I. osztályu, vastagsága 24 cm.-ig terjedhet; egészséges fából kell készitve lennie; nem egészséges hasábokból 10% türendő meg; görbeség miatt nem kifogásolható. Kinövésekkel (40. §.) birhat, de ezek letisztitandók olyképpen, hogy a kéregszinttől 2 cm.-nyire ki ne álljanak.

Suly szerinti eladásnál azonban a II. osztályu hasábok letisztitása nem kötelező. 10 cm.-rel hosszabb vagy rövidebb hasábokból 10%, egyik végén baltázott vagy nem fürészelt hasábokból 20% megtürendő.

34. §.

Selejt azon hasáb, a mely a II. osztályu hasáb minőségi kellékeinek sem felel meg.

35. §.

I. osztályu dorong vékony végén legalább 7 cm. átmérőjü legyen; fülledt is lehet. Egyebekben az I. oszt. hasábra előirt szabályok megfelelően alkalmazandók.

36. §.

A II. oszt. vagy selejt dorong vékonyabb végén legalább 5 cm. átmérőjü. Hossza a II. oszt. hasábéval azonos. A minőségre vonatkozó egyéb kellékek a II. oszt. dorongra alkalmazást nem nyernek.

37. §.

Az I. oszt. hántott fánál hasáb és dorong vegyesen szállitható; egészségesnek, egyenesnek és mindkét végén fürészeltnek kell lennie; ha a törzs alsó részéből származik, egyik végén baltázva lehet. Ölezett I. oszt. hántott fánál az előforduló 30 cméternél nem nagyobb körforgatu kinövések I. oszt. hasáb módjára letisztitandók. Hántott fánál a dorongok 6—13 cm. átmérőjüek legyenek. Ennél vastagabbak oly darabokra hasitandók, melyek 16 cm.-nél vastagabbak nem lehetnek.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Egyebekben az I. oszt. hasábra vonatkozó intézkedések megfelelően alkalmazandók.

38. §.

A II. oszt. hántott fa 4 cm.-nél vastagabb dorong, melynek egészségesnek, egyenesnek s mindkét végén fűrészeltnek kell lennie, 40%-a egyik végén baltázott lehet.

Kinövések az ölezett II. oszt. hántottnál tisztitandók ugy, mint az I. oszt. hasábnál, egyebekben pedig a II. oszt. hasábra vonatkozó intézkedések megfelelően alkalmazandók.

39. §.

III. oszt. hántott fának (ugynevezett paprikafa) (Paprikaholz) 2—4 cm. átmérőjü, egészségesnek kell lennie. A III. oszt. hántott fa mindkét végén baltázott is lehet.

Kinövések az ölezett III. oszt. hántottnál letisztitandók.

A 4 cm.-nél vastagabb hántott fa, ha az I. és II. osztályu hántott követelményeinek egyébként nem felel meg, a III. osztályba tartozik.

40. §.

Kinövések alatt értendők:

a) gomb vagy bütyök (Knopf) 15 cm.-nél kisebb körfogatu;

b) csomó, göcs (Knoten, Knorren, Ast) 30 cm.-nél kisebb;

c) tuskó (Stock) 30 cm.-nél nagyobb körfogatu;

d) tőke (Klotz, klötzig) alatt a fának a törzs és gyökér között levő része, vagy oly fadarab értendő, mely baltával egyedül már nem hasitható.

41. §.

Ott, ahol az előző szakaszokban az egyes osztályokban megtürendő fogyatékosságok, (tolerantia) százalékok-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

ban vannak kifejezve, azok az átadásra kerülő egész mennyiség egységére, waggonárunál az egyes waggonra, ölbeli eladásnál egy-egy tizes sorra vonatkoznak.

42. §.

Megtekintett fának az a fa vétetik, amelyet a vevő megtekintés után minőségileg átvettnek jelentett ki. Látatlanra vett, vagyis meg nem tekintett tüzifa szállításánál előforduló, a kellő méreteket esetleg meghaladó szebb és vastagabb, szerszámfára alkalmas darabok a vevő kivánságára részére szintén átadandók.

Hajóáru.

43. §.

Hajóáru, vagy viziáru alatt olyan fát értünk, amely vizen vagy hajóval kerül szállitásra.

44. §.

Ha viziáru „ab hajó (bérmentve, franko hajó) berakási állomás“ adatik el, az átvételnek a parton kell történnie.

A hajóba való berakást ilyenkor az eladó végzi saját költségén.

A hajóban való összerakás az eladó dolga.

Ha az átadásra kijelölt fában minőségileg kifogásolható darabok vannak, ezek a berakás közben az eladó költségére és veszélyére vevő által kiselejtezhetők és eladó által rendelkezésére visszaölezendők. Az eladó köteles megfelelő partról ingyen gondoskodni.

45. §.

Ha hajóáru „ab part berakó állomás“ adatik el, az átadandó fa közelebbi széle a parttól legfeljebb negyven méternyi távolságra lehet. Nagyobb távolság a szerződés kötésekor közlendő, külömben az ezáltal okozott többköltségért az eladó felelős.

A berakásra szükséges megfelelő partról az eladó köteles ingyen gondoskodni.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

46. §.

„Ab viz“, illetve „ab folyó“ (pl. ab Duna), annyit jelent, mint „ab hajó“, vagyis a hajóba rakva; „ab hajóállomás“ (pl. ab Komárom) annyit jelent, mint „ab part“ (pl. ab komáromi part), vagyis a partra rakva.

47. §.

Ha viziáru „ab hajó kirakó-állomás“ adatik el, a fa hajóban kerül átadásra. A kirakás költségét vevő fizeti.

A mennyiség megállapitása a vevő költségére eladó által teljesitendő ölezéssel történik.

Partról vevő köteles gondoskodni.

Részleges minőségi kifogás esetén a kirakás alkalmával eladó költségére történik a selejtezés, a kiselejtezett fa kirakási s vámköltsége eladót terheli, arra két hétre ingyenes terület adandó ott, ahol vevőnek rakpartja van; ha a partról el kell szállitani, ennek költségeit eladó viseli.

48. §.

Ha hajóáru „a végállomás partján“ adatik el, a kirakás és ölezés eladó dolga. Használható partról vevő köteles gondoskodni. Az áru minőségileg az ölezés — felrakás — előtt kifogásolható és a kiselejtezettre nézve a 47. §-ban meghatározott módon fekbérmentesség áll fenn.

49. §.

Hajóárunál kiviteli-, behozatali-, kövezet- vagy községi vámok a feladási állomás partján vagy hajóján való eladásoknál (44—45. §§-ok) az eladó által viselendők. A vég- vagy kirakó, illetve rendeltetési állomáson (47—48. §§-ok) hajón való eladásoknál ezeket a vámokat a vevő, parton való eladásnál pedig az eladó fizeti.

50. §.

„Eredeti ölek“ (Originalklafter) annyit jelent, hogy a fa minőségileg és mennyiségileg át van véve, ez ellen kifogás nem tehető.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Vasutáru.

51. §.

Vasuti áru (waggonáru) alatt vasuti állomáson waggonban átadandó áru értendő. Ennek egységára az első vasuti hivatalos hidmérlegelés által megállapitott 10,000 kg.-ra vonatkozik. A szállitott waggonmennyiség kiszámitása alapjául minden 10,000 kg. egy waggonrakománynak vétetik. Ha a vasut a feladó kérelme daczára a súlyt meg nem állapitotta, a vevő köteles a végállomáson hivatalos hidmérlegelést s ilyennek hiányában vasuti tizedes mérlegelést végeztetni.

Az értesitési dij és az utánvételi jutalék vevőt terheli.

52. §.

„Ab waggon feladóállomás“, „franko (bérment) waggon feladóállomás“, „ab feladóállomás“ mellett történt eladásoknál a feladási állomás a teljesitési hely. A vasuthoz való fuvarozás és a szabályszerü waggonberakás eladó kötelessége, őt terhelik a feladóállomáson fizetett kövezetvámok. Eladó köteles a fuvarlevelet vevő utasitása szerint kiállitani és az árut rendelkezése és a vasuti üzletszabályok határozmányai szerint feladni.

A mázsadijat a vevő fizeti. A fuvarlevél a vevőé.

53. §.

Eladó köteles a vasuti kocsi hordképességét a vasuti dijszabás által előirt sulyra, legalább 10,000 kilogrammra kihasználni, különben felel az ebből származó fuvarbér többkiadásért és birságért.

A minőségi átvétel a feladási állomáson történik. A leadási állomáson az áru csak oly lényeges minőségi különbözet esetén kifogásolható, ha ez az árunak a rendeltetési helyén való értékének 25%-át meghaladja.

54. §.

„Ab waggon“ vagy „franko waggon leadó állomás“ vagy „ab leadási állomás“ megjelölések esetén leadó állo-

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

más a teljesitési hely. A waggon megérkezéseig felmerülő szállitási és a vasut által felszámitott azzal összefüggő kiadások eladót terhelik; Budapesten pedig a városivám is. Ezen kiadásokat a vevő előlegezi.

A fuvarlevél az eladóé és a vevő köteles azt neki kiadni és az esetleges fuvardij-visszatéritési igényeket az eladóra engedményezni. Az engedmény bélyegét az eladó fizeti.

55. §.

Az 52. és 54. §. eseteiben minőségi kifogás csakis a vasuti pályaudvaron lévő fára és csakis addig tehető, amig az áru a vasuti raktárban fekbérmentesen fekszik.

56. §.

Valamely állomás „paritás"-a szerint való eladásnál a feladó állomás a teljesitési hely. A paritásos állomásig menő rendszerinti fuvarkiadást és a mérlegdijat eladó fizeti; budapesti paritásban történt eladásnál a városi vám az eladási árban nem foglaltatik bent.

Amely állomásra a helyi és átmeneti forgalomban eltérő dijszabás áll fenn, az eladó az átmeneti dijszabás szerinti fuvart fizeti.

A minőségi átvétel ez esetben az 52. §. intézkedései szerint történik. A fuvarlevél az esetben azt illeti, akit a szállitási utvonal nagyobbik része után fizetendő fuvardij terhel. Ha megállapitható a fuvarlevélből, hogy kinek a vonalán történt dijszámitásbeli tévedés, ugy a fuvarlevél azé, akinek vonalán a tévedés történt. Ha mindkét vonalrészen történt dijszabásbeli tévedés, ennek megreklamálása czéljából kötelesek a felek a fuvarlevelet egymásnak átadni. Ha rövid az idő, akkor köteles a kereskedői gondosság folytán a teljes reklamácziót az elvégezni, aki a fuvarlevél birtokában van, ha erre őt a másik fél felszólitja.

A fuvarbér visszatéritésére vonatkozó engedményezésre az 52. §. rendelkezései irányadók.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

57. §.

Hivatalos mérleg nélküli feladóállomásról szállitott rakomány fuvarlevelét vevő köteles az eladónak eredetiben kiadni.

58. §.

Vasuti áru szállitásánál a waggonokba a 10,000 kilogr. sulyu normálrakománynál (51. §.) nagyobb mennyiség is rakható. Ez esetben a szállitott rakományok sulya összeszámitandó és 10 tonna suly veendő egy-egy kocsirakománynak.

59. §.

Ha az eladás közelebbi megjelölés nélkül oly helyre történik, hol több pályaudvar van, eladó a fuvardijat azon állomásig viseli, amelyikre a fuvardij legolcsóbb.

Fürészelt tüzifa.

60. §.

A fürészelt tüzifára általánosságban az egyéb (egész) tüzifára vonatkozó határozmányok alkalmazandók.

Az egyméteres tüzifa négyszeri fürészelése által előálló 20 centim. hosszu darabok négyszer fürészelt tüzifának neveztetnek. Külön kikötés hiányában ilyen négyszer fürészelt fa szállitandó. Egyszer fürészelt fa 50 cm., kétszer fürészelt fa 33 cm., háromszor fürészelt fa 25 cm. és ötször fürészelt fa 16 cm. hosszu darabokból áll. Ezek a hosszméretek 2 centiméterrel hosszabbak vagy rövidebbek is lehetnek.

A fülledt fürészelt bükk tüzifa egészséges minőségünek vétetik.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Tölgykéreg.

1. §.

Tölgykéreg a kereskedelmi forgalomban apritott állapotban 100 kg.-ként, csomókban pedig 102 kg.-ként árusittatik.

2. §.

A cserfa kérgének kivételével az osztrák-magyar monarchiában előforduló mindennemü tölgyfa kérge szállitható, kivéve azon kérget, melynek felhámja (epidermis) sömörrel és rozsdapettyekkel van ellepve.

3. §.

Minőségre nézve a kereskedelmi forgalom tárgyát képező tölgykéreg négy osztályba soroztatik.

I. Elsőrendü (prima), mely alatt fiatal állabokból származó pikkely- és paramentes, sima és kövér, fénylő kéreg értetik, nem több, mint 5%-nyi oly minőségüvel keverve, mely a másodrendübe átmenőleg gyengén repedezett.

II. Középfaju (Original), mely 50% első és 50% másodrendü kérget tartalmaz.

III. Másodrendü (secunda), ez alatt értendő:

a) fiatal, elsőrendü állabokból nyert törzskéreg, továbbá:

b) idősebb állabokból nyert, mohamentes testkéreg, csekély pikkely- és paraképződménynyel.

IV. Harmadrendü vagy durva kéreg (tertia), mely alatt idősebb másodrendü állabok törzskérge, valamint erősebb pikkely és paraképződményes kövér és mohamentes kéreg értendő.

4. §.

Mind a négy osztályu kéreg csak ugy szállitható, ha egészséges, tökéletesen száraz, jól gondozott, eső és

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

nedvességtől meg nem sérült és veretlen. Az ilykép előállitott kéregnek törésnél vagy vágásnál természetes fehéres vagy rózsás szint kell mutatnia. Veretlen az olyan kéreg, melynél a törzskéreg vert részei a szállitott mennyiség 2%-ánál többre nem terjednek.

5. §.

Szállitásra nem alkalmas: esőtől, nedvességtől, vagy penésztől sérült, valamint második nedvkeringés idejében hántott kéreg, továbbá az olyan, mely korai, vagy nem eléggé szellős raktározás folytán megpállott és ennek következtében korhadt, vagy törésben sárgás szint mutat, végre azon apritott kéreg, mely az elsőrendünél 1½%-nál, a középfajunál 2%-nál, a másodrendünél 3%-nál, a harmadrendünél 4%-nál több kéregport és törmeléket tartalmaz.

6. §.

Galykéreg, a mennyiben a törzskéreggel együtt lett termelve, minden osztálynál — kivévén az elsőrendüt — az összsuly tizedrészéig szintén szállitható. Galykéreg egymagában csak akkor szállitható, ha ez határozottan ki lett kötve. A galykéreg egyáltalában vert lehet.

7. §.

Ha a minőségre vonatkozólag semmi sem köttetett ki, vagy ha a vétel nem mustra alapján történt, akkor a jelen szokások 3. §. II. pontjának megfelelő középfaju tölgykéreg szállitandó.

8. §.

Különös megállapodás hiányában a tölgykéreg apritott (vágott) állapotban szállitandó. Az apritott (vágott) tölgykéreg lehetőleg egyenlő, mintegy 5 négyzetczentiméternyi felületü koczkára apritott, vagy vágott legyen és semmi idegen alkatrészeket ne tartalmazzon. Csomós kéreg lehetőleg egyenlő egy méter hosszu tekercsekből álljon és megközelitőleg egyenlő 20—25 kilogrammnyi

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

sulyu legyen. A csomók (kötegek) mindkét végükön erős zsineggel — vassodrony, füzfa és szalmaguzs kizárásával — jó szorosan összekötve, illetve cserkötőgéppel szorosan préselve, az egyes tekercsek pedig legalább egyik végükön fűrészeltek legyenek.

9. §.

Egyéb kikötés hiányában az áru szállitása május 1-től kezdve ugyanaz évi julius 1-ig bezárólag, az eladó választása szerint azonban mindig vasuti állomáson eszközlendő.

10. §.

Az eladó köteles hivatalosan mázsált vasuti kocsikról gondoskodni és a kérget saját költségén és veszélyére berakatni. A berakott mennyiségnek kocsinként legalább 10,000 kg.-nak kell lennie.

11. §.

Apritott (vágott) tölgykéreg — egyéb megállapodások hiányában — kiöntve (á la rinfusa) fedett (h) kocsikba rakandó.

A kocsiajtók elé torlaszul legfeljebb mintegy két centiméter vastagságu deszkák használandók, melyeknek göngysulya az összsulyból levonásba hozandó; ellenben vevő az eladónak a deszkák ára fejében kocsinként 2 korona 20 fillért megtériteni tartozik. K. H. jegyü fedélajtókkal ellátott kocsik csakis vevő beleegyezésével használhatók.

12. §.

A csomós, illetve kötegekben levő tölgykéreg felrakásához szükséges póznákat, karókat és köteleket eladó tartozik adni s ezeknek göngysulya az összsulyból levonandó. A megrakott kocsik védelmére szükséges ponyvákat vevő szolgáltatja.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

13. §.

A szállitás részletenkint is történhetik, de egyszerre legalább három kocsirakomány szállitandó.

14. §.

Az eladó köteles az áru átvételére a szállitandó mennyiség és minőség egyidejü pontos megjelölése mellett a vevőt ajánlott levélben felhivni és vevő köteles a felmondó levél feladási keltétől számitott legkésőbb ötödik napon az átvételt megkezdeni és azt megszakitás nélkül folytatni. Eladó köteles az átadást ugyancsak ezen határnapon és pedig déli 12 óra előtt megkezdeni, azonban az eladó nem jogosult, három waggonrakománynak megfelelő nagyobb mennyiséget egy köznapon való átadásra előkésziteni, illetve szállitani és a vevő nem köteles ennél többet egy köznapon átvenni. Esős időjárás, vasárnapok és közönséges ünnepnapok az átadás, illetve átvétel idejére nézve felfüggesztő hatálylyal birnak.

15. §.

Az áru sulyára nézve a feladóállomás hivatalos mázsálása irányadó; amennyiben a feladó állomáson vasuti hidmérleg nem léteznék, a legközelebbi vasuti hidmérlegen megállapitott suly az irányadó.

16. §.

Ha a tölgykéreg akár a fával együtt, akár a nélkül a törzsön adatik el s a felek közt a minőségre különös megállapodás létre nem jött, sem pedig vevő a kérget a törzsön meg nem szemlélte, a minőség a 3. §. III. pontja feltételeinek kell, hogy megfeleljen, mert különben vevő a fa hántására és a kéregnek s a fának átvételére nem kötelezhető.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Luczkéreg és luczcser.

(Fichtenrinde und Fichtenlohe.)

1. §.

A luczcser a luczfenyő kérgéből ennek felapritása utján állittatik elő és a kereskedelmi forgalomban 100 kg.-ként árusittatik.

2. §.

Minőségre nézve a luczcser három osztályba soroztatik és pedig:

a) I. rendü (Prima), vagyis oly luczcser, amely sima felületü, pikkelytől mentes, száraz, egészséges és akként van felapritva, hogy az egyes koczkák legfeljebb három négyzetcentiméter felülettel birnak és törésnél a törési helyen fehér vagy sárga szinüek. Mindazonáltal az I. r. áru is legfeljebb 15%-ig pikkelyes, legfeljebb 5%-ig nedvességtől megsérült koczkákat és legfeljebb 3% port tartalmazhat; azonban a pikkelyes koczkák is a törésnél a törési helyen fehér vagy sárga szint mutassanak.

b) II. rendü, vagyis ugynevezett eredeti luczcser (Original-Commercelohe), a mely 50%-ig sima felületü és 50%-ig pikkelyes koczkákból állhat, a mennyiség 10%-áig nedvességtől megsérült lehet és 5%-ig port tartalmazhat.

c) III. rendü, vagy pikkelyes áru (Schuppige Waare), mely a mennyiség 20%-áig nedvességtől megsérült lehet és 5% port tartalmazhat.

3. §.

Egyéb kikötés hiányában luczcser szállitása iránt kötött minden ügyletnél az vélelmeztetik, hogy az áru a termelési hely vasuti állomásáról az eladó által waggonba rakva szállitandó.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Az eladó köteles a vasuti kocsi hordképességét teljesen kihasználni.

4. §.

Az eladó köteles az eladási fuvarlevelet a vevőnek átadni és a vevőt megillető esetleges fuvardijkülömbözetek érvényesithetése végett a vevőre engedményezni.

5. §.

Egészséges és jól gondozott az olyan áru, mely a belső lapon fehér vagy sárga szinü és a törésnél belül a törési helyen fehér szint mutat.

6. §.

Megsérült (beschädigt) az oly luczcser, mely esőtől, vagy egyéb nedvességtől átázott s mely a belső lapon penészes sávokat mutat fel és törésnél belül a törési helyen vörös-barna, vagy fekete szinü.

7. §.

A luczkéreg tekercsekben (Rollen), a luczcser vágás, zuzás vagy törés utján felapritott koczkákban szállitandó (1. §.).

8. §.

A szállitás különös kikötés hiányában a vevő kivánságához képest junius hó 1-től kezdve ugyanazon évi október hó végéig terjedő időszakban az eladott mennyiség arányában lehetőleg egyenlő részletekben teljesitendő.

9. §.

A szállitott áru a számla keltétől számitva, négy havi lejáratu váltóelfogadványnyal kiegyenlitendő, vagy pedig 2% elengedése — sconto — mellett készpénzben fizetendő.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

Tartalom-jegyzék.

Oldal

Általános határozatok ... 3

Különös határozatok.

A) Fenyőfák ... 11

B) Keményfa ... 20

Nyers tölgy parketafa (szegélyfa, fries) ... 25

Tölgyfa-tönkáru (Boules) ... 26

Tükrös és féltükrös áru ... 27

Afrikai tölgyfapadlók ... 27

Féltönk és féltönkpadlók ... 28

Bükk ... 29

Tavoletti ... 31

Testoni ... 32

Bükkfadongák ... 33

Hasitványok (subbiák) ... 34

Boritó-lapok (fournier) ... 34

Gyertyánfa ... 36

Juhar ... 37

Kőris és szil ... 39

Hárs és éger, nyár-, nyir- és akáczfa ... 40

Cserfa ... 41

Kádárfa ... 42

Franczia hordódongák ... 47

Vasuti talpfa és váltó-talpfa ... 53

Tüzifa.

I. Általános határozatok ... 56

II. Különös határozatok ... 61

Tölgykéreg ... 71

Luczkéreg és luczcser ... 75

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
1851
/1866/

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.

© OEE Wagner Károly Erdészeti Digitális Szakkönyvtár 2019. Támogató: Agrárminisztérium szerz.sz.: EGF/245-1/2019.